Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXII., št. 41 — Ljubljana, petek 20. februarja 1942-XX — Cena cent. 70

Uprav.ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42
Računi pri poštni ček. zavodu: Ljubljana št. 17.745

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.— za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5 telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

V Cirenaiki spopadi patrulj

Letalski boji nad Sredozemskim morjem — Zajeta posadka angleškega letala

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 19 februarja naslednje 628. vojno poročilo:

Izpadi sovražnih mehaniziranih patrol vzhodno od Mekilija so bili zavrnjeni. Neugodne vremenske razmere so močno ovirale letalsko delavnost.

Naše izvidniško letalo, ki sta ga v vzhodnem Sredozemlju napadla dva sovražna lovca, je enega sestrelilo in se je navzlic poškodbam srečno vrnilo na svoje oporišče.

Drugo sovražno letalo tipa Wellington so nemški lovci uničili v borbi v zraku nad srednjim Sredozemljem.

Neko angleško letalo je padlo v morje v bližini otoka Correnti (Siracuza) in so bili pri tem zajeti 4 člani posadke, med njimi 1 oficir.

Nemško vojno poročilo

Nove sovjetske čete obkoljene — 44 sovjetskih letal sestreljenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana 19. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodnem bojišču so bili zavrnjeni številni sovražnikovi napadi. V srednjem odseku bojišča so bile obkoljene zopet močne sovražnikove skupine. Kljub obupnim poskusom prebiti se skozi obkolitev je bil obroč okrog njih še nadalje ojačen in so sedaj sovražnikove čete pred uničenjem.

V včerajšnjih bojih je sovjetska vojska izgubila 44 letal, dočim se pogreša samo eno naše letalo.

V severni Afriki izvidniško delovanje na obeh straneh.

V vodovju okrog Anglije so nemška bojna letala v dnevnem napadu bombardirala in poškodovala veliko sovražnikovo trgovinsko ladjo in potopila britansko patrolno ladjo. Nemške spremljevalne ladje so potopile ob norveški obali sovražno podmornico.

Britanska letala, ki so preteklo noč prodrla nad Nemški zaliv, so bila prisiljena od ognja nemškega protiletalskega topništva k povratku. Mornariško topništvo je sestrelilo en sovražni bombnik.

Bodoča ureditev Rusije po nemškem načrtu

Berlin, 19. febr. s. Kar se tiče bodoče ureditve Rusije, so zanimive izjave, ki jih je dal zastopnikom tujega tiska znani nemški gospodarski strokovnjak Windschuh. Glavne točke gospodarskega in socialnega programa, ki ga namerava Nemčija izvesti v Rusiji, so:

1. Obnova zasebne lastnine, na ta način doseženo pospeševanje iniciativnega duha in individualnega čuta za odgovornost v tem smislu, da bo to načelo veljalo tako za kmeta, kakor za delavca in seveda tudi za podjetnika. 2. Pravilna omejitev industrijalizacije tako, da se bo spravila v sklad z industrijo v ostali Evropi, predvsem pa v Nemčiji. 3. Prednost industriji za potrošnjo pred industrijo za oboroževanje tako, da bo notranja potrošnja krita z notranjo proizvodnjo. 4. Rusija mora zopet postati dobaviteljica Evropi, kar se tiče proizvodov za splošno potrošnjo in surovin. (Piccolo.)

Stalinova hči v Ameriki

Lizbona, 19. febr. s. Kakor poroča »Daily Mail«, je Stalin sklenil poslati v Zedinjene države svojo najmlajšo hčer Svetjo. Bržkone jo hoče zaščititi pred nevarnostmi in pomanjkanjem v času vojne. Hkratu ji bo dana možnost, da najde v Zedinjenih državah zatočišče za vso Stalinovo družino.

Quisling odpotoval iz Berlina

Berlin, 19. febr. s. Predsednik norveške vlade Quisling, ki se je več dni mudil v Nemčiji, je včeraj zapustil Berlin in se vrača v Oslo. Ob odhodu so ga na postaji pozdravili minister Rosenberg, državni podtajnik Kritzinger in mnoge druge osebnosti.

Nemške podmornice na Karaibskem morju

Potopile so celo vrsto ameriških ladij

Lizbona, 19. febr. O potopitvi cele vrste ladij na Karaibskem morju se je zvedelo nekaj podrobnosti. 3.945tonski parnik »Podernales«, ki je pripadal paroplovni družbi »Lago«, je bil torpediran kakih 400 milj daleč od Arube. Dva častnika sta umrla v bolnišnici v Arubi, 26 mornarjev s te ladje pa pogrešajo. Nadalje so bile potopljene 2.395tonska ladja »Oranjestad«, 2.391-tonski parnik »San Nicolas«, 2.395tonska ladja »Tajana«, ki je bila prav tako last družbe »Lago«, a je plula pod angleško zastavo. Z »Oranjestada« pogrešajo 3 oficirje in 12 mornarjev, s »San Nicolasa« in »Tajane« se je rešilo 22 ljudi. Nadalje je bila potopljena ladja »Monagas«, ki je plula pod venezuelsko zastavo za družbo Standard Oil Company. Skoraz vsa njena posadka se je rešila. Poškodovano ladjo »Rafaelito« so z vlačilci pripeljali v Curacao. Tudi parnik »Arkansas« se je rešil in so ga prepeljali v Arubo. (Piccolo.)

Santiago, 19. febr. d. Nemški napad na otok Arubo je napravil tako na vladne kroge Kolumbije kakor tudi na javnost najmočnejši vtis. V kolumbijskem glavnem mestu Bogoti izhajajoči list »Tiempo« piše, da je ta napad pokazal, kako so oborožene sile držav osi v stanju razširiti vojne prav do praga svojih sovražnikov.

Lizbona, 19. febr. d. Iz New Yorka javljajo, da so bili pri raziskovanju nemškega torpeda, ki so ga našli na obali otoka Arube, ki leži severno od Venezuele, ubiti štirje Nizozemci, dočim so bile tri druge osebe ranjene.

Uničena ameriška petrolejska ladja

Buenos Aires, 19. febr. s. Mornariško ministrstvo v Zedinjenih državah je objavilo, da je sovražnik 16. februarja ob obali Zedinjenih držav napadel in poškodoval petrolejsko ladjo »S.H.Plum«, last družbe »Atlantic Rowning Company«. Petrolejsko ladjo je posadka 40 mož zapustila. Mornarji so izjavili, da so nastale v 15 minutah na ladji 3 velike eksplozije in da se je ladja močno nagnila na stran.

Žrtve angleškega napada na francosko ladjo

Pariz, 19. febr. s. Mornariško sodišče v La Rochelleu je ugotovilo smrt 23 francoskih mornarjev z velike ribiške ladje »Notre Dame du Chatelet«, ki jo je angleška podmornica potopila 15. maja preteklega leta. Posadka se je skušala rešiti s čolni, a so jo s podmornice obstreljevali s strojnicami. Le častnik Leroux in dva mornarja so se rešili. (Ultime Notizie.)

Francoska zapadna Afrika na strani Petaina

Vichy, 19. febr. d. Francoski državni tajnik za Zapadno Afriko, ki se ta čas mudi v Vichyju Chapouli, je izjavil, da Francoska Zapadna Afrika z vso pozornostjo zasleduje položaj, in da tudi more zavrniti napad na svoje ozemlje, pa naj bi bil kakršnekoli vrste in od kogarkoli. Naglasil je, da je Francoska Zapadna Afrika trdno s svojim generalnim guvernerjem Bouissonom in da deluje v redu in miru za dosego ciljev, ki jih je postavil maršal Petain.

Bolgarska sindikalna organizacija v Rimu

Rim, 19. febr. s. Že dva dni se v Rimu mudi posebna bolgarska sindikalna delegacija pod vodstvom Nikolaja Šumelova. Delegacija je bila včeraj pri korporacijskem ministru Ricciju. Poklonila se je pred spomeniki padlih borcev in obiskala tudi sedež fašistične stranke.

Minister Ricci je v svojem pozdravnem nagovoru opozoril na pomen korporacijske ureditve vseh socialnih in gospodarskih problemov v Italiji. Italijanske izkušnje bodo lahko služile vsem narodom in vsem prijateljskim državam pri reševanju njihovih socialnih in gospodarskih problemov.

Prof. Šumelov se je v svojem odgovoru toplo zahvalil za gostoljubni sprejem in za možnost, ki je bila dana zastopnikom bolgarskih sindikalnih organizacij, da podrobno prouče italijanski sistem. Poudaril je, da je Italija pod vodstvom Duceja pričela ogromno delo, ki ga bo nedvomno srečno dovršila. Naglasil je tudi, da je Mussolini prvi ponudil Bolgariji roko in ji pomagal na poti, po kateri je krenila, da obnovi svojo socialno in gospodarsko strukturo.

Delegacija si je podrobno ogledala nekaj oddelkov korporacijskega ministrstva. Kratek čas je prisostvovala tudi seji interkorporacijskega odbora za alkohol, ki je zasedal pod vodstvom državnega podtajnika Amicuccija.

Obnova pomorskega prometa med Čilom in Španijo

Santiago, 19. febr. d. V čilskem glavnem mestu so se pričela pogajanja za morebitno ureditev rednega ladijskega prometa med Španijo in čilsko republiko. Promet naj bi se razvijal preko Buenos Airesa. Včeraj se je z merodajnega mesta tudi zvedelo da se je o tem vprašanju posvetoval tudi španski poslanik s čilskim zunanjim ministrom Juanom Batistom Rossettijem.

Požar na angleški ladji v Gibraltarju

Madrid, 19. febr. s. Iz La Linee poročajo, da je na angleški tovorni ladji ob trgovskem pomolu v Gibraltarju nastala eksplozija, ki je povzročila požar. Pet ur so si gasilci prizadevali, da bi požar omejili, ogenj pa je ladjo docela uničil. Trije mornarji so bili ubiti, več pa jih je bilo ranjenih.

Proti Sumatri in Javi

Po padcu Singapura kažejo vsi znaki, da se bodo japonske operacije nadaljevale proti Nizozemski Vzhodni Indiji v povečanem obsegu

Šanghaj, 19. febr. s. V Bataviji je bil objavljen komunike, ki pravi, da so japonska letala napadla nekaj manjših otokov, v Sundski ožini med Javo in Sumatro.

Šanghaj, 19. febr. d. Vesti, ki prihajajo iz Batavije, kažejo, da se vse bolj mrzlično dokončujejo priprave za obrambo pred japonskimi vojaškimi operacijami, ki čim dalje bolj groze otoku Javi in posebno glavnemu mestu Bataviji. Nizozemske oblasti zbirajo in izpopolnjujejo svoje šibke letalske sile. Tako dolgo zanemarjena izgradnja zaklonišč pred bombnimi napadi se sedaj organizira in izvaja pospešeno. Izkušnje o priliki japonskega bombnega napada na Surabajo so prebivalstvo otoka Jave navdale z nepopisnim strahom. Do zadnjega časa prebivalstvo na Javi ni hotelo verjeti, da pričenja sedaj tudi to ozemlje Nizozemsker Vzhodni Indije dobivati vse bolj vojni značaj.

Predpisi o zatemnitvi se v Bataviji izvajajo z največjo strogostjo, čeprav je imelo mesto doslej le malo letalskih alarmov. Dopisnik neke ameriške poročevalske agencije, ki mu je uspelo iz Singapura pobegniti v Batavijo, piše danes o položaju na Javi, da ima vedno nenavaden občutek, kakor da obstoja tudi v Bataviji navzlic bližine vojne isto brezskrbno razpoloženje, kakor je vladalo lani decembra v Singapuru, kjer prebivalstvo prav tako ni hotelo prav uvideti grozeče nevarnosti in se je vdajalo breskrbnemu veselju in rajanju. Omenjeni dopisnik piše dalje, da so za to brezskrbno razpoloženje odgovorne tudi nizozemske oblasti, ki celo podpirajo samoprevaro batavijskega prebivalstva, ker po vsaki vesti o novem japonskem udarcu takoj razširijo optimistično sestavljene pomirjevalne izjave, s katerimi se prebivalstvo zopet zaziblje v občutek navidezne varnosti. Po nadaljnjih vesteh iz Batavije je prva vest o izkrcanju Japoncev v Palembangu učinkovala v Bataviji prav porazno, toda prebivalstvo se je kmalu zopet pomirilo, ko so vojaška oblastva ponovila sterotipno izjavo, »da bo ukrenjeno vse mogoče za obvladanje položaja«.

Šanghaj, 19. febr. s. Razne telefonske zveze med Avstralijo in Zedinjenimi državami ter Nizozemsko Indijo bodo od sobote dalje prekinjene. To je bilo objavljeno v Canberri, kjer pravijo, da je vojni kabinet podvzel ta ukrep iz varnostnih razlogov.

Papirnata padala

Stockholm, 19. febr. s. V Londonu je napravila velik vtis vest, da so se japonski padalci, ik so zasedli Palenbang poslužili papirnatih padal namestu svilnatih. Tudi orožje so z japonskih letal spuščali na tla s takimi padali.

Obnovitvena dela na Singapurskem otoku

Tokio, 19. febr. (Domei). Iz Singapura javljajo, da so japonski pionirski oddelki takoj potem, ko je japonsko vojaštvo zasedlo vse vojaške objekte, pričeli obnovitvena dela na raznih krajih singapurske trdnjave. Japonske vojaške in mornariške oblasti si v prvi vrsti prizadevajo obnoviti pomorsko oporišče Seletar, ki bo igralo v bodočih operacijah japonskega vojnega brodovja v južnem delu Pacifika prav posebno važno vlogo in ki bo prav tako služilo za oporišče bodočih japonskih mornariških operacij na Indijskem oceanu. Dovršeni so bili načrti za popravilo tamkajšnjega velikega plavajočega doka, ki je bil v teku borb za Sigapur deloma poškodovan. Ta dok, ki služi za popravljanje tudi največjih vojnih ladij, bo v čim krajšem času obnovljen.

Tokio, 19. febr. s. Včeraj se je obnovil promet na železniški progi malajskih federativnih držav, ki je dolga 1.130 km in ima svojo končno postajo v Singapuru. Včeraj je krenil iz Johora Bahruja prvi vlak čez most na Singapurski otok. (Ultime Notizie).

Singapur, 19. febr. d. Včeraj je bil obnovljen promet na 1130 km dolgi železniški progi, ki teče po malajskem polotoku v Šonan (Singapur). Promet je bilo mogoče obnoviti, čim je bil popravljen nasip, po katerem teče železniška proga preko Johorske morske ožine na Singapurski otok. Včeraj popoldne je prvi vlak zdrdral po obnovljenem nasipu v Šonan. Japonski pionirski oddelki so obnovili vsak dan po 30 km malajske železniške proge. Obnovljena je tudi železniška postaja v Šonanu in so pri obnovitvenih delih, ki jih je vodil inženjerski poročnik Narihisa, sodelovali tudi indski ujetniki.

Napadi japonskih letal na konvoje

Tokio, 19. febr. (Domei). iz Šonana (Singapura) javljajo, da je japonsko mornariško letalstvo od 16. in 17. februarja napadlo sovražnikove vojne ladje, ki so spremljale konvoj transportnih parnikov južno od ožine Hangka in Gasper. Japonska letala so z bombami napadla dva sovražnikova rušilca, katerih eden je bil potopljen, drugi pa z bombami znatno poškodovan. Nadalje sta bila zadeta tudi dva transportna parnika, ki sta se prav tako potopila. V razdobju od 9. do 17. februarja je japonsko mornariško letalstvo v celoti sestrelilo ali pa na tleh uničilo 32 sovražnih letal.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Nesposobnost angleške uprave v Malaji

Rim, 19. febr. s. »Times« objavlja poročilo svojega posebnega poročevalca z Daljnega vzhoda, ki je iz Singapura pribežal v Batavijo in ki kritizira ves upravni sistem in vojaško organizacijo na Malajskem polotoku in v Singapuru. Med drugim pravi, da sta popolna nesposobnost angleških generalov in pomanjkanje slehernega prestiža usodno vplivali na moralo čet. Kar se tiče Singapura, je bilo pomanjkanje pomoči s strani azijskega prebivalstva eden izmed glavnih vzrokov njegovega padca. Oblasti so računale, da bodo imele na razpolago za dela v luki in za evakuacijo 12.000 ljudi, v resnici pa se jih je javilo le 800.

Japonsko prodiranje v Birmi

Šanghaj, 19. febr. x. Japonske čete zasledujejo sovražnika na področju zapadno od reke Salween. Prodrle so že 100 km od Moulmeina na sever in so kljub srditim sovražnim protinapadom na več krajih prekoračile tudi že reko Bilin. Umik Angležev čez reko Bilin pomeni, da so že okrog 50 km daleč od važnega železniškega križišča Tahtona, ki so ga izgubili že pred dnevi (Piccolo).

Stockholm, 19. febr. s. »Aftonbladet« objavlja v svojem poročilu iz Londona, da je bilo vse civilno prebivalstvo izseljeno iz Madrasa v Bengalskem zalivu. Velika japonska ofenziva v Birmi bo kmalu dosegla svoj vrhunec. Na angleški strani so v skrbeh, da ne bi poslali na fronto v Birmi velikih kontingentov japonskih sil, ki so sedaj po padcu Singapura sproščene.

»Allehanda« beleži v vesti iz Šanghaja, da je vlada Nizozemske Indije pozvala Avstralijo, naj ji priskoči na pomoč, ker je računati neposredno z japonskim napadom na Javo. Avstralija se je znašla spričo tega pred alternativo, da porazdeli svoje sile, ki so že same po sebi omejene.

Veliko slavje v Tokiju

Tokio, 19. febr. (Domei). Ob današnji prvi proslavi zmage v veliki azijski vojni je prebivalstvo japonske prestolnice že zgodaj zjutraj napolnilo veliki trg pred cesarsko palačo ter vzklikalo cesarju. Popoldne se je cesar sam pojavil na konju, na mostu Nijubashi, ki veže cesarsko palačo in na katerem je ostal 10 minut, zahvaljujoč se navdušenemu prebivalstvu za prirejene ovacije. V cesarjevem spremstvu je bil načelnik telesne straže skupaj z drugimi dvornimi funkcijonarji. Prebivalstvo je mahajoč z zastavami zapelo nato pred cesarjem narodno himno. Prisrčne ovacije so se ponovile, ko se je kratko potem pojavila poleg cesarja tudi cesarica s prestolonaslednikom in tremi princesami. Prestolonaslednik se je z malo zastavico vzhajajočega solnca zahvalil prebivalstvu za navdušeno vzklikanje.

Manifestacije v Hsinkingu in Nankingu

Hingking, 19. febr. d. V prestolnici Mandžukua so bile včeraj prirejene velike manifestacije v proslavo japonske okupacije Singapura. Po mestu se je razvil velikanski sprevod manifestantov, noseč japonske zastave in navdušeno vzklikajoč Japonski.

Nanking, 19. febr. d. Zunanji minister kitajske vlade v Nankingu dr. Chumingyi je poslal japonskemu zunanjemu ministru Togu ob proslavi zasedbe Singapura brzojavne čestitke. Nankinški poštni uradi so za te dni uvedli poseben spominski žig. V sredo popoldne so Kitajci priredili velike manifestacije v dvorani narodnega predstavništva. Na tej proslavi je govorilo več članov nankinške vlade z zunanjim ministrom na čelu. Japonski državljani v Nankingu so priredili zahvalno svečanost v svojem templu, nakar so korporativno odkorakali pred sedež japonskega armadnega in mornariškega generalnega štaba in pred japonsko poslaništvo, kjer so čestitali pristojnim japonskim zastopnikom. Japonsko poslaništvo je priredilo posebno diplomatsko recepcijo. Nangkinške trgovine so v sredo prodajale blago po posebno znižanih cenah, dočim so kinematografi, gledališča in druga zabavišča v spomin na proslavo zmage za nadaljnjih 14 dni znižala za 50% normalne vstopnine.

Pospeševanje industrije v Siamu

Bangkok, 19. febr. d. V siamski prestolnici je bilo službeno objavljeno, da se je v okviru vlade osnoval poseben odbor, čegar naloga bo organizirati in pospeševati industrijsko proizvodnjo Siama. Odboru, ki ga tvori 17 članov, predseduje predsednik siamske vlade.

Na Filipinih

Lizbona, 19. febr. V Washingtonu je bilo včeraj objavljeno vojno poročilo o bojih na Filipinih, ki pravi, da so se nad ameriškimi postojankami pojavile nove japonske letalske sile, ki so celi dve uri neprestano bombardirale postojanke in čete.

Japonsko topništvo je z obale pri Cavitu še nadalje hudo obstreljevalo ameriške utrdbe. Tudi na polotoku Batangu so si Japonci uredili topniške postojanke, s katerih so že pričeli v ojačeni meri obstreljevati ameriške postojanke. (Piccolo.)

Manila, 19. febr. (Domei.) Japonske mornariške čete so v sodelovanju z armadnimi edinicami 15. februarja hudo napadle postojanke ameriških čet Douglasa Macarturja na polotoku Batangu. Japonske čete so uničile več utrjenih postojank in razne vojaške naprave na vzhodni obali polotoka ter južno od Limaya.

Letalski napad na Port Darwin

Šanghaj, 19. febr. d. Iz Sidneya javljajo, da je avstralski min. predsednik Curtin izjavil, da je japonsko letalstvo bombardiralo Port Darwin. Podrobnosti o povzročenem razdejanju sidnejsko poročilo ne navaja.

Šanghaj, 19. febr. d. Iz Melbourna javljajo, da je avstralski vojni minister Forde v posebnem komunikeju objavil, da so davi japonski bombniki napadli Port Darwin v Avstraliji. Poročilo pravi, da je bil napad japonskih letal usmerjen v prvi vrsti proti mestu samemu, kakor tudi proti ladjevju v luki. Napad je zahteval več žrtev in je bila na raznih točkah povzročena škoda na zgradbah in instalacijah. Napad je trajal približno eno uro. Natančne podrobnosti o tem prvem napadu japonskih letalskih sil na Avstralijo še niso na razpolago.

Bern, 19. febr. s. V Avstraliji je nastala velika bojazen pred japonsko invazijo. Švicarski listi beležijo v svojih brzojavkah, da avstralske patrole po zraku, na kopnem in morju noč in dan krožijo vzdolž avstralske obale. Londonski »Times« pravi med drugim, da je spričo japonskih uspehov nastala nevarnost, da se Japonci zares polaste Avstralije in Nizozemske Indije, ki sta središče vsega zavezniškega sistema na pacifiškem področju.

Lizbona, 19. febr. d. Londonski list »Daily Telegraph« javlja, da so na londonski borzi znatno padli tečaji delnic avstralskih rudnikov. Padec se mora smatrati kot posledica govoric da bodo avstralski rudniki za pridobivanje zlata zaradi razpleta vojne na Pacifiku ustavili obratovanje.

Avstralski ministrski predsednik obolel

Bangkok, 19. febr. s. Avstralski ministrski predsednik Curtin je obolel in so ga spravili v bolnišnico. Kakor poročajo iz Melbourna, je tako oslabel, da ne bo mogel precej nazaj v Canberro. Verjetno je, da se bo vrnil šele ob koncu tedna.

Kitajska uprava v Nankingu in Tiencinu

Nanking, 19. febr. s. Kitajska nacionalna vlada v Nankingu namerava ustanoviti posebno upravno organizacijo za področji bivših angleških koncesij v Kantonu in Tiencinu, ki ju je Japonska prepustila Kitajski. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da bo formalna predaja obeh koncesij zastopnikom nacionalne kitajske vlade že v kratkem izvršena. Propagandni minister nankinške vlade je ob tej priliki opozoril, da so Japonci s to svojo odločitvijo dokazali, da hočejo spoštovati kitajsko suverenost. Gre za nov dokaz osvoboditve vzhodne Azije. Minister je pozval vse kitajske patriote k sodelovanju, da bi se lahko osvobodilna vojna končala in da bi kmalu zavladal splošen mir v tem važnem predelu sveta.

Horthyjev sin namestnik regenta

Budimpešta, 19. febr. d. Za permanentnega namestnika madžarskega regenta admirala Horthyja, je bil na skupni seji obeh zbornic parlamenta z vzklikom izvoljen regentov najstarejši sin Štefan Horthy. Namestnik regenta admirala Horthyja je že zaprisežen in je takoj nato prevzel svoje posle.

Poziv srbskega poslanca v madžarskem parlamentu

Budimpešta, 19. febr. s. Poslanec Popović, ki zastopa srbsko manjšino v madžarski zbornici, je pozval srbsko prebivalstvo v južnih pokrajinah, ki so bile priključene Madžarski, naj sodeluje z madžarskim narodom pri ojačenju države. Srbski poslanec je odločno obsodil delovanje nekaterih skupin, ki s svojo agitacijo postavljajo srbsko manjšino na Madžarskem v neugodno luč. Srbska manjšina hoče doseči odkrit sporazum z madžarskim narodom. Popović je pozval svoje rojake, naj odklonijo sleherni komunistični in demokratski vpliv, ki le škodi interesom prebivalstva. Svoj poziv je zaključil, da morajo Srbi na Madžarskem svečano pokazati svojo voljo za popolno lojalno sodelovanje z madžarskimi oblastmi.

Eksplozija v angleškem rudniku

Stockholm, 19. febr. s. V Yorshireu je nastala v premogovniku blizu Birmsleya eksplozija, ki je zahtevala življenje 12 rudarjev. Nadaljnjih 20 ljudi je bilo ranjenih. Dan prej je izbruhnil v rudniku požar. Eksplozija je nastala baš sredi gašenja.

Huda železniška nesreča v Indiji

Šanghaj, 19. febr. Iz Allahabada v Indiji javljajo, da sta na progi med Allahabadom in Cawnporeom trčila skupaj dva vlaka, pri čemer je bilo 14 ljudi ubitih, 25 pa ranjenih.

Položaj Amerike in Anglije na morju močno omajan

Z japonskimi uspehi na Pacifiku so ogrožene dobave boljševikom po Indijskem oceanu

Rim, 19. febr. s. Agencija »United Press« je objavila poročilo iz Londona, v katerem podaja naslednji pregled sedanjega položaja, kakor je nastal za Anglijo in Ameriko na morju:

Problem očuvanja zavezniških prometnih zvez na Indijskem oceanu je spričo padca Singapura postal glavni predmet zanimanja voditeljev zavezniških oboroženih sil tako v Londonu kakor v Washingtonu. Treba je računati s tem, da bo Japonska lahko poslala na Indijski ocean svoje podmornice in druge vojne ladje, ki bodo resno ogrožale promet po vsem širnem oceanu in ki se bodo lahko opirale na ugodnejša oporišča, kakor jih je imela doslej. S tem pa ne bo ogrožen promet samo z Indijo, Avstralijo in Kitajsko, marveč tudi zveza med vzhodnim bojiščem in njihovimi oskrbovalnimi viri v Zedinjenih državah in Veliko Britanijo. Treba bo najti način, kako omejiti v čim večji meri napadalne operacije sovražnika do srečnega dne, ko bosta pomorski sili Anglije in Zedinjenih držav obnovljeni in ojačeni tako, da bodo lahko zavezniki prešli v ofenzivo. Prometne zveze, ki jih je mogoče že sedaj zaščititi z omejenimi sredstvi, ki so poveljništvu zavezniških sil trenutno na razpolago, so izredno dolge. Ameriške in angleške dobave, ki so namenjene na Bližnji vzhod, morajo biti, kakor beleži »Times«, prepeljane po Indijskem oceanu. Pot je tam odprta od Dobre nade do Rdečega morja in je dolga 2500 milj. Dobave iz Zedinjenih držav pa morajo napraviti pot, ki je dolga 5400 milj samo na Indijskem oceanu. 5000 milj je na Indijskem oceanu dolga tudi pot, ki jo je treba napraviti iz Anglije v Avstralijo. Treba je računati s tem, da je Sredozemsko morje zaprto in da se je poti po njem mogoče poslužiti le, če se tvegajo velike izgube, kar pa ta trenutek ni mogoče, ker so sredstva omejena.

Stockholm, 19. febr. d. Prvi lord britanske admiralitete A. V. Aleksander je imel v sredo po radiu govor, v katerem je zelo značilno naglasil, da ne bi imelo prav nobenega pomena podcenjevati nevarnosti, ki grozi delom britanskega imperija od Japoncev. Aleksander je poudaril, da si je Japonska v dosedanjem poteku vojne na Pacifiku izvojevala prednosti in zasedla važna obširna področja in oporišča. Zaradi bliskovitega japonskega napada na Pearl Harbour, ki je prišel kakor strela z jasnega, kakor tudi zaradi izgube britanskih oklopnic »Prince of Wales« in »Repulse«, je nadalje izjavil Aleksander, je Japonska prišla v položaj, da se bo lahko poslej svobodno in velikopotezno posluževala svoje vojne in trgovske mornarice.

Vznemirjenost v angleških parlamentarnih krogih

Rim, 19. febr. s. Angleški tisk mnogo razpravlja o predvčerajšnji seji spodnje zbornice in zahteva v svojih komentarjih spremembo vladne politike, predvsem pa nove ljudi v vladi. »Times« obeležuje sejo takole: Zbornica je bila nemirna. Na seji je prišel do izraza duh značilne žalosti, ki se je pojavila spričo velikih nesreč preteklih dni. Zbornica in vsa dežela iščeta izhoda iz sedanjega položaja.

»Daily Herald« opozarja na nezadovoljstvo, ki se je polastilo vse javnosti, in pripominja, da je seja v zadostni meri dokazala, da je potrebna nova razdelitev nalog v okviru vojnega kabineta. »Daily Mail« gleda z veliko skrbjo na položaj v Indiji in zahteva odločne ukrepe. Treba je imenovati novega tajnika za indijske zadeve, ki bo lahko na mestu s potrebno naglico rešil vsa pereča vprašanja.

Zbiranje starega železa v Ameriki

Stockholm, 19. febr. d. Velika stiska, v katero so zašle Zedinjene države v oskrbi s surovinami za vojno industrijo, se kaže tudi v najnovejšem ukrepu urada za prioritete, ki je odločil, kakor javljajo iz Washingtona, pregled in eksploatacijo tako polno v Zedinjenih državah. Z odstranjevanih avtomobilskih pokopališč, ki jih je vanjem tega zavrženega starega železa je od včeraj zaposlenih 30.000 ljudi. Po washingtonskem poročilu prikazujejo merodajne ameriške oblasti, da bodo iz teh pokopališč, na katerih leži nad 30 milijonov starih razbitih avtomobilov, izvlekli kake 3 milijone ton raznih industrijskih surovin.

Spor med Ekvadorjem in Perujem

Buenos Aires, 19. febr. d. Iz glavnega mesta ekvadorske republike Quita javljajo, da sta dve vodilni ekvadorski politični stranki objavili skupen proglas, v katerem zavračata pristanek na tako zvano kompromisno ureditev spora s Perujem, kakor je bil dosežen na konferenci v Rio de Janeiru. V proglasu je rečeno, da bi v Rio de Janeiru dosežena tako zvana rešitev tega spora pomenila za Ekvador pravo narodno katastrofo.

Nemško državno tajništvo na Slovaškem

Kakor znano, je bilo že oktobra l. 1938 ustanovljeno posebno državno tajništvo za zadeve Nemcev na Slovaškem, in sicer kot osrednji, priznani državni organ nemške narodne skupnosti. O tej ustanovi in njenem dosedanjem delu objavlja »Kölnische Zeitung« dopis z Dunaja, v katerem postavlja med drugim vprašanje, ali se je ta nova osrednja organizacija nemške skupnosti uveljavila. List ugotavlja, da je bilo državno tajništvo za Nemce na Slovaškem ustanovljeno predvsem z namenom, da tvori prvi poskus konstruktivne rešitve vprašanja sožitja različnih narodnostnih skupin v državi, kar naj bi vplivalo na razvoj tega vprašanja tudi v južnovzhodni Evropi. V koliko so se te namere z nemškim državnim tajništvom na Slovaškem uresničile, je razvidno iz poročila državnega tajnika Karmasina na zadnji seji državnega sveta v Bratislavi.

Po tem poročilu je bilo bistvo nove ureditve predvsem v svobodnem priznavanju Nemcev k nemški narodnosti, k narodnosocialističnemu svetovnemu nazoru in k moderni obliki vskladitve nemške narodnostne skupine v državni celoti. Kristalizacijska točka in izvršni organ za vsa ta vprašanja pa je bilo prav nemško državno tajništvo, ki je dobilo svojo pravno obliko dne 1. julija 1939. S to ureditvijo pa je državno tajništvo izgubilo pravico, da bi smelo izdajati odredbe in razglase preko vlade, tako da je bilo poslovanje državnega tajništva omejeno v pogledu odnosov z osrednjimi državnimi oblastmi. V zunanjepolitičnem pogledu pa je Slovaška še do nedavnega na področju narodnostnega prav imela uredbo, ki bi jo bilo mogoče smatrati za vzor narodnostne ureditve.

V zadnjem času je razvoj tudi v drugih državah, predvsem na Hrvatskem in v Rumuniji, pomenil zboljšanje narodnostnega sistema. V obeh teh državah so namreč na neštetih stvarnih področjih našli boljše, modernejše in idealnejše oblike kakor na Slovaškem. Ako naj se narodnostna ustanova na Slovaškem izkaže za polnovredno, potem mora Slovaška dosledno nadaljevati svojo dosedanjo pot in načela o sodelovanju narodnostnih skupin sprovesti v zakon. Zlasti bo potrebno na mnogih konkretnih področjih sožitja najti ustrezajoče oblike bodočega sodelovanja. Državni tajnik Karmasin je sicer za stvarno tekmo narodov, vendar brez vseh malenkostnih primesi, ki bi mogle samo ovirati uresničenje velikega cilja: nove, pomirjene Evrope. Za to pa bo potrebno, da se tako slovaški narod kakor nemška narodnostna skupina osvobodita raznih kompleksov manjvrednosti in občutkov strahu ter se usmerita v smislu velikih idealov, ki jih je nakazal Hitler.

Revizija etnografskih pojmov v Evropi

Pod tem naslovom so italijanski listi objavili pred dnevi dopis iz Berlina, iz katerega posnemamo:

Glasilo nemških oboroženih sil obvešča, da je po novih izsledkih nemških znanstvenikov potrebna popolna revizija nekaterih etnografskih pojmov v Evropi zlasti v zapadnih evropskih državah. Dosedanji etnografski pojmi v teh državah so se mogli uveljaviti le zaradi političnih ideologij, ki so prevladovale v teh državah. Samo tako si je mogoče razložiti na primer dejstvo, da se severna Francija in Belgija nista le odtujili svojemu germanstvu, ki sta ga končno popolnoma zavrgli, temveč sta tudi zatajili svoj izvor in se odrekli vsemu, kar sta prejeli od nemške rase.

Nova raziskavanja pa so dokazala, da so še vedno na teh tleh močne nemške kolonije, čeprav sta se sicer uveljavila romanska kultura in romanski jezik. To dokazujejo med drugim razna imena krajev, ki so bila po trditvah nemških učenjakov romanizirana in ki so bila sedaj spremenjena v prvotno obliko. Prav tako je bilo mogoče ugotoviti da Francozi niso Franki francoske rase, kakor so doslej napačno domnevali, temveč romanizirani Galci, ki so pozneje postali Francozi pod vplivom Frankov nemške rase. To je razvidno med drugim tudi iz dejstva, da so nekatere besede germanskega izvora prešle v romanske jezike kakor v italijanski in španski jezik. Tako je na primer iz izraza »virre« (vojna) nastal ne le izraz »guerre«, temveč je tudi v Italiji in Španiji nadomestil latinski izraz »bellum«, namesto katerega se je v obeh jezikih pojavila beseda »guerra«. Tudi francosko junaško izročilo v pripovedki ni v svojem bistvu nič drugega kakor nemški duh v romanski obleki.

Dodatni ameriški vojni krediti

Lizbona, 19. febr. d. Iz Washingtona javljajo, da je ameriški kongres v sredo odobril dodatne vojaške kredite 32 milijonov dolarjev. Kakor javljajo nadalje iz Washingtona, je včeraj ameriški senat odobril tudi kredit 163 milijonov dolarjev za civilno obrambo.

Uporabnost določb o zvišanju prejemkov

na osebje občin ter javnopravnih ustanov in zavodov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in glede na naredbi z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 o zvišanju prejemkov bivših jugoslovanskih uradnikov in uslužbencev, odreja:

Člen 1. Poviški iz naredb z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX se smejo uporabiti po sklepu pristojnih organov tudi na občinsko osebje in osebje pri javnopravnih ustanovah in zavodih, kolikor niso prejemki urejeni s kolektivno pogodbo.

Nikakor pa se ne smejo temu osebju prejemki zvišati v večji meri, nego je določeno z omenjenima naredbama.

Določbe zadevnih uslužbenskih pragmatik, ki nasprotujejo tej določbi, se razveljavljajo.

Člen 2. Ustanove, ki so dovolile višje poviške, morajo spraviti prejemke svojega osebja popolnoma v sklad z naredbama z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 in poskrbeti, da se preveč izplačani zneski takoj vrnejo.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 13. februarja 1942-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Smrtna nesreča na kolodvoru

Novo mesto, 18. februarja.

V torek okoli 11. ponoči se je dogodila na novomeškem kolodvoru smrtna nesreča, ki je terjala življenje mladega in vestnega železniškega uradnika. 24letni prometnik Boris Pogačar je kakor običajno ob tej uri odpravljal tovorni vlak proti Karlovcu. Ko se je tovorni vlak že premikal, je hotel prometnik še nekaj sporočiti vlakovnemu osebju, pri tem pa se je na snegu spotaknil in padel pod kolesa vlaka, ki so mu strla prsni koš in odrezala glavo, tako da je bila vsaka zdravniška pomoč zaman. Istočasno s sinom je opravljal službo na postaji tudi njegov oče, ki je premikač, in je zla usoda nanesla, da je moral biti oče priča tragične sinove smrti.

Naše gledališče

Drama

Petek, 20. febr. ob 15.: Lepa pustolovščina. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navdol.

Sobota, 21. febr. ob 17.30: Zaljubljena žena. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 22. febr. ob 14.: Sneguljčica. Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Ob 17.30: Človek ki je videl smrt. Izven.

Opozarjamo na današnjo popoldansko predstavo, ki se bo vršila ob 15. uri po zelo znižanih cenah od 10 lir navzdol. Igrali bodo tridejansko komedijo **»Lepo pustolovščino«,** ki so jo napisali: Caillavet, Flera in Rey. V igri je prikazan beg mlade neveste z mladostnim prijateljem. Dekle se zadnji hip pred poroko odloči, da bo sledila svoji pravi ljubezni, ne pa družabnim ozirom. Igrali bodo: Levarjeva, Kraljeva, Vlad. Skerbinšek, Nakrst, Gabrijelčičeva, Nablocka, Drenovec, Košuta, Lipah, Presetnik, Blaž, Košič, Starčeva in J. Boltarjeva. Režiser J. Kovič.

V soboto bo imel red Premierski premiero tridejanske komedije, ki jo je napisal sodobni italijanski pisatelj Giovanni Cenzato »ZALJUBLJENA ŽENA«. Sodobno pojmovana igra pokaže borbo zakonske žene in ljubice za ljubezen moža. Delo ni brez psiholoških mikavnosti in resnic ter pokaže enega izmed pogostih in dovolj verjetnih današnjih slučajev iz zakonskega življenja. Igrali bodo: Severjeva, Nakrst, V. Juvanova, Gregorin, Nablocka, Peček, Brezigar, J. Boltarjeva in Orel. Režiser prof. Šest. Inscenator ing. Franz.

Opera

Petek, 20. febr.: Zaprto.

Sobota, 21. febr. ob 17.: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven.

Nedelja, 22. febr. ob 15.: Aida. Izven.

Opozarjamo na prvo letošnjo uprizoritev Beneševe »SVETI ANTON, VSEH ZALJUBLJENIH PATRON«. Predstava bo v soboto izven abonmaja. Peli bodo: Zupanžupana Matijca, Barbičeva — njegovo hčer Lenko, Japljeva — Helo Eieldovo, milijonarko iz Kanade, B. Sancin — tenorja Tina Klementa, Janko — poročnika Pavla Tomca, Poličeva — Marušo, J. Rus — občinskega stražnika in Simončič — ciganskega primaša. Dirigent R. Simoniti, koreograf ing. P. Golovin.

Pomožni zbor in statisti, ki so sodelovali pri uprizoritvi Verdijeve opere »AIDA«, naj se zanesljivo zglasijo v soboto ob 9. uri v Operi.

Italijanski poslanik pri bolgarskem zun. ministru

Sofija, 19. febr. s. Italijanski veleposlanik se je dolgo razgovarjal z bolgarskim zunanjim ministrom Popovom.

Maršal Kvaternik v Firenci

Firence, 19. febr. s. Včeraj zjutraj je dospela iz Rima hrvatska misija z maršalom Kvaternikom na čelu. Maršal Kvaternik si je ogledal vojaški geografski zavod in je zvečer odpotoval s svojim spremstvom v Zagreb. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki vojaških oblasti.

Protiangleško gibanje v Egiptu

Carigrad, 19. febr. s. Iz Kaira poročajo, da se protiangleško gibanje v Egiptu čedalje bolj širi. Množijo se demonstracije po cestah. Nahas paša je moral izdati najstrožje odredbe za vzdrževanje reda in je po radiu pozval prebivalstvo, naj preneha z demonstracijami proti Angležem. Da ne bi tujina izvedela o položaju v Egiptu, je novi ministrski predsednik odredil strogo cenzuro za tisk.

Poldenski načrt proti Hitlerju in Ribbentropu

Po agenciji Stefani posnemamo naslednje podrobnosti o načrtu angleškega Inteligence Servicea za umor Hitlerja in Ribbentropa:

Med osebnimi papirji bivšega predsednika francoske vlade Daladiera so našli pred kratkim poročilo francoskega pooblaščenega ministra v Haagu Vetrollesa, ki nudi avtentičen dokaz, kako je nizozemska vlada hotela kronati kršitve svoje nevtralnosti in svoje politike za tuj denar z zločinom, ki mu ni primere. Poročilo francoskega pooblaščenega ministra, poslano po kurirju Daladieru 12. oktobra 1939, dokazuje, da je bivši zunanji minister Nizozemske Van Kleppens zasnoval načrt za umor kancelarja Hitlerja in nemškega zunanjega ministra Ribbentropa ter odstranitev sedanje nemške vlade. Da bi izvršil zasnovani načrt, za katerim se je skrivala pobuda angleške vlade in Inteligence Servicea v tesnem sodelovanju sovražnikov Nemčije, si je Van Kleppens skušal zagotoviti pomoč francoske vlade. Očividno pa je v svojih naporih računal tudi na predsednika Roosevelta, ki je bila, kakor se zdi, celo glavni pogoj zasnovane akcije.

Iz dokumenta je jasno razvidno, da je bila tesna zveza med načrti nizozemskega zunanjega ministra in znanim incidentom v kraju Venlo, ko so bile odkrite nakane »centrale« angleškega Inteligence Servicea za zahodno Evropo, ki je imela svoj sedež v Haagu. Kakor znano, je imela ta centrala namen, organizirati zarote in atentate v Nemčiji ter se je v ta namen skušala povezati z dozdevnimi revolucionarnimi organizacijami na nemških tleh, ki pa jih v resnici ni bilo. Te načrte o odstranitvi nemške vlade, ki jih je izdelal Inteligence Service v Haagu, pa je nemška vlada vsekakor poznala. Da bi odkrila vse podrobnosti so funkcionarji varnostne službe SS prejeli tedaj nalog, naj kot člani dozdevnih revolucionarnih organizacij v Nemčiji stopijo v stike z britansko teroristično revolucionarno centralo v Haagu. Ta misija je bila kronana s popolnim uspehom, kajti Inteligence Service se je dal ujeti v zanko, ki mu je bila nastavljena, in so bili končno aretirani na nemško-nizozemski meji pri kraju Venlo šef te organizacije z vsemi svojimi sodelavci ter oficirji nizozemskega generalnega štaba v spremstvu.

Poročilo francoskega pooblaščenega ministra Vetrollesa Daladieru, ki ga je sedaj nemški zunanji minister objavil, ponovno dokazuje zločinske naklepe Inteligence Servicea in neizpodbitno potrjuje domnevo, da je bil pri stvari udeležen tedanji nizozemski zunanji minister Van Kleppens, ki je francoskemu pooblaščenemu ministru odkrito priznal, da je v stikih, kakor je tedaj mislil, »z vodilnimi narodno-socialističnimi krogi«, katerim je ponudil svoje sodelovanje. V resnici pa je šlo samo za funkcionarje nemške varnostne službe, ki so imeli nalog, kakor že povedano, da stopijo v stik s haaško centralo in odkrijejo njene načrte. Van Kleppens je kot pogoj nizozemskega sodelovanja z Nemčijo postavil zahtevo, da morata biti kancelar Hitler in zunanji minister Ribbentrop na ta ali oni način izključena iz vlade. Van Kleppens je tudi priznal, da je svoje namere že obrazložil visokim francoskim osebnostim in o njih obvestil tudi belgijsko vlado. Ko je francoski pooblaščeni minister dejal, da bi bilo težko skleniti mir z narodno-socialističnim režimom, češ da bi Hitler in njegov zunanji minister mogla kdaj kasneje zopet priti na oblast, je Van Kleppens dovoli jasno namignil, da bi se moglo te dve osebi »tudi dokončno odstraniti«. Te besede pa ne pomenijo nič drugega kakor prikrit ukaz, ki je bil dan od Angležev, da se izvrši politično zločin, pri katerem naj bi z glavnim krivcem vojne Rooseveltom moralno sodelovali tudi francoska in belgijska vlada.

Nemški listi so sedaj v celoti objavili poročilo francoskega pooblaščenega ministra v Haagu, poslano Daladieru 12. oktobra 1939 pod značko »Tajno«. Na koncu poročila je pripomba: »Vetrolles prispel v Pariz 14. oktobra zvečer in ga je predsednik vlade sprejel 18. oktobra.«

Iz besedila dokumenta je nadalje razvidno, da se je Van Kleppens odločil za sodelovanje z Nemčijo po Hitlerjevi in Ribbentropovi odstranitvi na tehle osnovah: prenehanje sovražnosti in razorožitev nasprotujočih si strank, pogajanja bivših sovražnikov in interesiranih nevtralcev na osnovi popolne enakopravnosti, ohranitev narodno-socialističnega režima, ki bi edini mogel držati množice na vajetih, vendar izboljšanega in bolj človeškega narodno socialističnega režima. Nadalje določa načrt tudi obnovo Poljske, a brez ozemelj, ki jih je zasedla Rusija, kakor tudi zvezo Gdanska z Nemčijo in onega dela Šlezije, »ki ga je zasedel avanturist Korfanty«. Glede Češkoslovaške in Avstrije pa naj bi odločil plebiscit pod mednarodnim nadzorstvom.

Francoski pooblaščeni minister, ki izraža svoje začudenje, da se je tak načrt porodil v glavi zunanjega ministra, izraža ob koncu svojo zaskrbljenost zaradi nevarnosti, ki bi nastopila, ako bi se ta zločinski načrt srečno ne zaključil.

Pričetek ryomskega procesa

Ryom, 19. febr. Popoldne se bo pričel veliki proces proti tako zvanim krivcem francoske katastrofe. Pred pričetkom razprave bodo Daladier, Blum, Guy la Chambre, Jaconet in general Gamelin prepeljani iz gradu Burassola v ryomske zapore Zapori so bili že snoči pripravljeni. Prič je 207 in so bile že vse pozvane k razpravi. Akti obsegajo 100.000 tipkanih strani. Razprave bodo ob torkih, sredah, četrtkih in petkih od 13.30 do 18. Priče so bile razdeljene v posamezne skupine, ki bodo zaslišane vsaka zase. Občinstvo bo k razpravi pripuščeno, vendar bodo obtoženci razmeščeni v razpravni dvorani tako, da jim ljudje ne bodo mogli zreti v obraz. V vsej okolici Ryoma so bili odrejeni včeraj strogi varnostni ukrepi. Brez posebnega dovoljenja se tujci ne bodo smeli zadržati v Ryomu nad 24 ur. V Ryomu so se že zbrali vsi novinarji, ki bodo smeli prisostvovati procesu. Tukaj jih je nad 110. Med njimi je mnogo tujcev. (Piccolo.)

Berlin, 19. febr. Kar se tiče ryomskega procesa, opozarjajo v pristojnih krogih da je za Nemce pomemben le toliko, kolikor bo lahko pojasnil odgovornost Daladiera in njegove vlade za vojno, v katero sta pognala Francijo proti Nemčiji. To vojno, ki se je končala s strašnim porazom, sta premišljeno hotela. Vse ostalo Nemčije ne more zanimati, še najmanj pa obči okvir odgovornosti za poraz, ki bi se mogel dognati v tem procesu. Nemčije ne more zanimati, kaj bo dognano glede vprašanja, zakaj se je vojna končala s katastrofo, kakšne so bile politične in vojaške napake Daladiera in njegovih sodelavcev, njo zanima le kdo je vojno hotel in sprožil. (Piccolo.)

Ameriško posojilo Sovjetom

Lizbona 19. febr. s. Doznava se iz Washingtona da je Roosevelt dovolil nadaljnjo posojilo Sovjetski zvezi. Na vprašanje novinarjev o višini posojila pa ni hotel odgovoriti.

Gospodarstvo

= **Italijansko-nemška industrijska pogajanja.** V aprilu bo v Rimu skupno zasedanje predstavnikov nemške državne industrijske organizacije in fašistične industrijske konfederacije. Na tem zasedanju bodo razpravljali predvsem o vprašanjih medsebojne izmenjave izkušenj v proizvodnji, zlasti v zvezi z izmenjavo licenc, patentov, avtorske lastnine, proizvajalnih metod, nadomestnih surovin itd. Nadalje bodo na tem zasedanju razpravljali o medsebojnih dobavah, kakor tudi o dobavah za ostala tržišča ter o vprašanjih, ki so s tem v zvezi.

= **Znatna javna dela v Italiji.** Navzlic vojni se obseg javnih del v Italiji ni zmanjšal, temveč povečal. Leta 1937. je bilo za javna dela izdanih 2100 milijona lir, naslednje leto tudi 2100 milijonov, nato 2284 milijonov, predlanskim 2400 milijonov in lani 2795 milijonov. Od tega je šlo največ za dela v področju ministrstva za javna dela, podtajništva za bonifikacije (zboljšanje zemljišč), ter za dela samostojnega državnega cestnega podjetja.

= **Znižanje tovornin za prevoz živil v Italiji.** Da se čim bolj poceni prevoz najvažnejših živil so bili s 1. februarjem uveljavljeni občutni popusti za prevoz pri železniški tovornini, ki znašajo do 25% dosedanje tarife. Popust velja med drugim za žito, moko, meso, mesne konzerve, sveže in konzervirano sadje, sočivje, mleko in mlečne proizvode, mast in sladkor.

= **Sprememba regulacije in zazidave bloka med Cesto Soške divizije, Metelkovo, Slomškovo in Kotnikovo ulico.** V »Službenem listu« z dne 18. t. m. je objavljen razglas mestne občine ljubljanske o spremembi regulacije in zazidave bloka med Cesto Soške divizije, Metelkovo, Slomškovo in Kotnikovo ulico. Spreminjevalni regulacijski načrti bodo razgrnjeni in v pogled na tehničnem oddelku mestnega poglavarstva na Nabrežju 20. septembra št. 2, II. nadstropje, soba 39, in sicer mesec dni, Rok za vpogled v načrte prične teči 16. dan po objavi razglasa v Službenem listu in dnevnem časopisu. Kakor smo poročali že v nedeljski številki, bodo načrti na vpogled od 2. marca naprej.

= **Obvezna prodaja vina v Nemčiji.** V Nemčiji je izšla posebna odredba, po kateri morajo vinogradniki, trgovci z vinom in točilci prijaviti stanje zalog, ki je bilo na dan 31. decembra lanskega leta. Odredba predvideva tudi obvezno prodajo dela zalog v določenih rokih. Vinogradniki morajo od prijavljenih zalog do konca aprila prodati 40%, do konca avgusta nadaljnjih 40%. S preostalo količino 20% pa lahko v okviru veljavnih predpisov poljudno razpolagajo. Vinski trgovci morajo zaloge vina, ki so jih imeli ob koncu lanskega leta skupaj z eventualnim lastnim pridelanim vinom odprodati tako, da bodo 40% zalog prodali do 30. junija t. l. (ta količina se lahko v posameznem primeru poveča). Od količin vina, kupljenega v letošnjem letu, morajo do konca aprila prihodnjega leta prodati 80%. Glavna zveza nemških vinogradnikov in vinskih trgovcev lahko s posebno odredbo predpiše odprodajo vina inozemskega izvora za nujne potrebe trga. Točilci vina morajo količine vina kupljene po 1. januarju t. l. prodati v teku pol leta po nakupu. Od gornjih predpisov sta izvzeta samo šampanec in vermut. Za Vzhodno marko bodo izdani podobni predpisi, prilagodeni potrebam letošnjega trga.

= **Spremenjeni nemški predpisi o nakupu oblačilnih predmetov.** V Nemčiji so bile izdane nekatere spremembe predpisov o nakupu oblačilnih predmetov. Spremembe se nanašajo predvsem na nakup žalne obleke, ki se tudi v bodoče lahko kupi brez odrezkov oblačilne izkaznice odnosno brez nabavnih izkaznic, toda odslej le na podlagi posebnega potrdila, ki ga izda urad za izdajanje oblačilnih kart svojcem umrlega. Pravico do nakupa žalne obleke imajo samo svojci, stari preko 18 let (doslej preko 15 let). Kot svojci pa se smatrajo mož ali žena, starši, otroci in zaročenci, pa tudi bratje in sestre, očem in mačeha in pastorki, kolikor so z umrlim stanovali v skupnem gospodinjstvu. Za ženske je predviden prost nakup črne obleke ali črnega krila in črne bluze, črne spodnje obleke, črnega šala in para rokavic in dveh žalnih trakov.

= **Prisilna uporaba fižolove moke v Bolgariji.** Zaradi čim večje štednje s krušnim žitom je bolgarski ministrski svet odredil, da se mora pri izdelovanju kruha v vsej državi (razen v Sofiji in Plovdivu) uporabljati fižolova moka. Mlini so dolžni iz 100 kg fižola zmleti 89 kilogramov moke. Za peko kruha se uporablja 60% pšenične moke, 35% koruzne in 5% fižolove moke.

= **Vzpostavitev veleposestev v Galiciji.** Do zasedbe od strani sovjetske vojske je bilo v Galiciji 970 veleposestev. Sovjetska uprava je ta veleposestva parcelirala. V interesu povečanja kmetijske proizvodnje je sedaj, ko je Galicija priključena Poljski generalni guberniji, nemška kmetijska uprava napravila korake, da se ta veleposestva v svojem prvotnem obsegu zopet vzpostavijo. Doslej so 570 takih posestev izročili upravi nepremičnin v Galiciji. Poleg tega se urejuje tudi vprašanje lastništva ostalih kmetijskih posestev. Kmetom, ki oddajajo določene jim kontingente pridelkov in v celoti sodelujejo z nemško upravo, se na predlog kmetijske uprave v posameznih primerih vrnejo prejšnja posestva v last.

= **Načrt za podržavljenje angleških železnic.** Anglija je ena izmed poslednjih držav, kjer so železnice še v zasebnih rokah, čeprav jih ima država v zakupu. V zvezi z namero, da se železnice docela podržavijo, je angleški železniški minister sestavil načrt za odkup železnic. Kupnina je predvidena v višini 750 milijonov funtov in bi se izplačala v državnih obveznicah iste nominalne vrednosti. Za te obveznice je predvidena razmeroma nizka obrestna mera, tako da bi država za obrestovanje teh obveznic izdala na leto 22.5 milijona funtov, medtem ko znaša sedaj zakupnina 38 milijonov funtov. Odkup ima predvsem namen, doseči prihranek na račun lastnikov železnic, ki je potreben zaradi napetega položaja državnih vojnih financ.

= **Stalno naraščanje denarnega obtoka v Zedinjenih državah.** Že vrsto let se opaža stalno naraščanje denarnega obtoka v Zedinjenih državah, ki je zadnje tedne zavzelo še večji obseg. Celotni denarni obtok v Zedinjenih državah je znašal ob koncu leta 1934 samo 5.29 milijarde dolarjev. Ob izbruhu evropske vojne, to je 30. avgusta 1939, so imele Zedinjene države 7.14 milijarde obtoka, leto dni kasneje 8.01 milijarde, v avgustu 1941 9.90 milijarde, v decembru istega leta 10.72 milijarde in 4. februarja t. l. 11.23 milijarde dolarjev. V zadnjih dveh mesecih je obtok narasel na preko 500 milijonov dolarjev, od lanskega avgusta znaša povečanje 1.33 milijarde, od avgusta 1939 pa 4.09 milijarde dolarjev. Od leta 1934 se je denarni obtok več nego podvojil. V zadnjih 12 mesecih se je ameriški denarni obtok dvignil za 2.6 milijarde dolarjev, medtem ko je v istem razdobju prejšnjega leta narasel za 1.2 milijarde.

= **Švicarska zunanja trgovina.** Kakor poročajo iz Curiha, je lani švicarski uvoz zaradi znanih ovir nazadoval po količini za 22%. Spričo znatno višjih cen uvoženega blaga pa se je navzlic temu vrednost uvo- za dvignila na 2024 milijona frankov (prejšnje leto 1854), izvoz pa se je dvignil na 1459 milijonov (1316). Uvozni presežek se je povečal na 575 milijonov (538).

Ko gredo Japonci na Sumatro . . .

Lov na nosoroga je nevaren, toda na Sumatri najmikavnejši

Z osvojitvo vsega Malajskega polotoka in singapurske trdnjave je zdaj Sumatra, ki je loči samo ozek preliv od celine, tik pred prijemom japonskih čet. Zato ne bo odveč, če si nekoliko bliže ogledamo vrednost in pomen tega otoka.

Java je najbogatejši, tako rekoč vodilni otok nizozemske kolonialne posesti, medtem ko je Borneo še na najnižji stopnji. Sumatra je po svojem pomenu sredi med obema. Na tem otoku živi 6 milijonov ljudi. Prostornine je 422.524 štirijaških kilometrov, torej prebiva po 14 ljudi na kilometru. Na Javi jih živi 40 milijonov, čeprav je Java samo tretjino tako velika kakor Sumatra. Na Borneu pa jih živi 3 milijone, čeprav je otok za polovico večji od Sumatre.

Sam pogled na zemljevid nam takoj pove, kako pomembna je lega Sumatre. Med Malajskim polotokom in Sumatro je Malajski preliv, ki se posebno zoži pri Singapuru. Tam, kjer se obe zemlji najbolj zbližujeta, naj bi bila ogromna ležišča min, ki so jih Angleži šele nedavno položili, preprečila vsako gibanje sovražnih ladij. Tako je Sumatra postala strateška dopolnitev Malajskega polotoka. Obale Malaje in Sumatre so bile v enaki meri upoštevane za obrambo in naj bi onemogočile vsako približanje po zraku in po vodi. Trdnjave, letališča, skrivališča in zakloniščа v skalovitih bregovih Malajskega preliva so enako številna na angleški kakor na nizozemski obali in je bil njihov namen zlasti ta da bi preprečile bliskovit vdor borbenih čolnov. Razlika med obema bregovoma je samo v tem, da je obramba na obali Sumatre, kjer je med močvirnatim ozemljem mnogo malarije, težja kakor na malajski strani.

Vodilno mesto tega važnega obalnega predela Sumatre je Medan. To je precej možno, prav gosposko in deloma celo lepo mesto, značilno za življenjski način Nizozemcev v njihovi prekomorski posesti. Pristanišče lahko sprejema tudi največje potniške parnike. Veliko civilno letališče in moderne radijske naprave vzdržujejo zvezo s širnim svetom. Odveč je govoriti o številnih vojaških letališčih, ki jih Nizozemci ne morejo zakriti. Največ ladijskega prometa je seveda z azijsko celino, še zlasti z Malajo, saj je Medan oddaljen le 250 km od Penanga in 600 km od Singapura, ki sta zdaj oba že v japonski posesti.

Marsikaj neodkritega na zapadu

Pretežni del Sumatre pokriva pragozd, v katerem rasejo palme: banane in bambus kakor tudi dragoceni čvrsti tropični lesovi teak, banjan, palisander in ebenovina. V pragozdovih Sumatre domujejo še številne družine orangutanov, gibonov in skrajno nevarnih črnih panterjev. Po neskončnih nižavah, koder raste 2 do 3 m visoka trava, živijo tapir, nosorog in črede slonov. Tropično rastlinstvo, ki je človeštvu zelo koristno, tvorijo nasadi gumijevca, gutaperče, kopre, popra, cimeta in vanilije. Gumijevce (hevea brasiliensis) so posadili na Sumatri šele pred dvema pokolenjema. Ležišča nafte in plantaže gumijevcev so pravi vir bogastva. Prav tako donašajo lepe dohodke nasadi tobaka, ki je cenjen daleč po svetu. Glavna trgovina s tobakom se razvija v Medanu. Vsega uvaževanja vredni so tudi nasadi kavovca in turščice.

Glavno mesto Palembang, ki stoji na vzhodni obali južne Sumatre, ima zelo lepo lego. Šteje 70.000 prebivalcev. Mesto je zgrajeno na lagunah ob izlivu reke Musi. Nadaljnja pomembna mesta so: Padang, Džambi in Sibolga. Po Malajskem prelivu se razvija nenavadno živahen promet rečnih parnikov in džunk. Na vzhodni obali, ki je še prav malo razkrita, pa razvijajo daleko skromnejši promet avtobusi in avtomobili ter rikše kitajskih kulijev. Na vsej Sumatri je 1570 km železniškega omrežja.

Domače prebivalstvo pripada malajskemu plemenu. Na Sumatri žive še razni primitivni rodovi, ki bivajo po pragozdovju in je njihovo življenje še v marsičem nepoznano. Najbolj znani so Bataki in Gajoi na severu ter rod Kubu na jugu, ki so že prišli v malajski kulturni krog. Rodovi Pasuma, Redžang in Lampong pa so pretežno hinduistični ali mohamedanski. Naselbine Kitajcev in Arabcev so na Sumatri zelo vplivne. Že pred 1500 leti so trgovsko spretni Indijci in Arabci začeli obiskovati Sumatro, razvili so na njej trgovino in se tudi naseljevali na njej. V posameznih razdobjih so imeli znaten politično vpliv na domače prebivalstvo. Arabci so prinesli na Sumatro islam, h kateremu so polagoma pristopali Malajci. O tem še danes pričajo številne mošeje. Mnogo pozneje so se začeli naseljevati Kitajci, ki so jeli uvažati zlasti svoje odlične obrtniške izdelke, svilo, porcelan in različen drobiž. S svojo tehniko in z motivi svoje svetovno znane umetne obrti so močno vplivali na ves kulturni razvoj južnih otokov.

Zakonski par Orang-Utan se vam predstavlja

Mnogo zakladov mnogo nevarnosti

Lepote in zemeljski zakladi Sumatre so prav tako zapeljivi, kakor so po svojih učinkih strahotne različne bolezni in tropična vročina. Pri pičlih 6 milijonih prebivalstva je Sumatra silno bogata in tla so marsikod rodovitna. Izjalovili pa so se doslej še vsi poskusi, da bi stalni odvišek prebivalstva na Javi preselili na Sumatro. Znatni predeli južne in vzhodne Sumatre so posebno močvirnati in okuženi z malarijo. Vlada v Bataviji je potrošila že znatne vsote za pobijanje malarije in je vsekakor že tudi dosegla lepe uspehe. Nikakor pa ji še ni uspelo, da bi povišala število prebivalstva na Sumatri.

Pogorje Bukit-Barisan, ki se vleče vzporedno z vzhodno obalo Sumatre, deli otok v dva neenaka dela: na zahodu je ozek, gorat pas, na vzhodu pa je široka nižava, katere breg je poln močvirij. Poleg številnih ležišč premoga in vrelcev nafte ima Sumatra še celo vrsto živih ognjenikov, od katerih je Krakatav najstrahotnejši. V ostalem skrivajo nedrija Sumatre še mnogo zlata, srebra, bakra, svinca in kositra. Vsega upoštevanja vredna sta otoka Banka in Biliton, ki pripadata k Sumatri. Ležita pred glavnim mestom Palembangom in imata najizdatnejša ležišča kositra na vsem svetu. Tu pridobivajo letno 20.000 do 30.000 ton kositra, petino svetovne proizvodnje. Nekaj več pridelata samo še Malaka s 57 % in Bolivija s 34 %.

Prvi Evropci na Sumatri

Prvi Evropci so prišli na Sumatro l. 1596. in sicer so to bili Nizozemci, ki so pristali na južni obali. Pri poznejših vožnjah so se ustavili tudi še na drugih obalah. Po pičlih 100 letih so se Angleži učvrstili v Benkalenu na južni Sumatri, kajti lepo cvetoča trgovina Nizozemcev jim ni bila nič kaj všeč. V letih od 1796 do 1811 so Angleži prevzeli v svojo upravo Nizozemsko vzhodnoindijsko družbo, ki je kot predhodnica poznejše nizozemske vlade v vzhodni Indiji upravljala in izkoriščala Sundske otoke. Ko pa je Angliji uspelo v prvi tretjini 19. stoletja osvojiti Saravak in severni del otoka Borneo, s čimer so zavarovali bok svoje trgovine s Kitajsko, so začeli prejšnjo nizozemsko posest na Sumatri po malem vračati starim lastnikom. Ko so imeli Nizozemci spet proste roke, so v krvavih vojnah, ki so trajale do konca 19. stoletja, prepodili v notranjost Sumatre in zasedli ves otok. Naslednja pokolenja so si znala v sodelovanju z Angleži ne samo zagotoviti vzhodno-indijsko posestvo, marveč so te kraje napravili za vir bogastva, s katerim so oskrbovala svojo domovino, dokler zdaj ni prišla velika ura novih odločitev.

Gospa Mila Kogejeva angažirana na državni operi v Zagrebu

Gospa Mila Kogejeva se poslavlja od ljubljanske opere. V razgovoru nam je za slovo povedala:

Konec prejšnjega meseca sem bila poklicana od uprave zagrebškega gledališča, da gostujem kot Amneris v »Aidi«. Žal do tega gostovanja ni prišlo iz tehničnih razlogov. Upravnik zagrebškega gledališča g. profesor Zanko mi je ob tej priliki ponudil zelo ugoden angažman rekoč: »Mi vas dobro poznamo in visoko cenimo kot umetnico in vemo, kdo ste vi. Vam ni treba

pred nami polagati nobenega izpita.« Te besede, ki jih človek le redko čuje v življenju, so me globoko ganile. »Mi vas bomo sprejeli, kakor to dolikuje pravi primadoni,« je dostavil. Podpisala sem angažman s 1. marcem 1942.

V Ljubljani sem bila stalni član opere od leta 1929. in sem pela vse vloge, od najmanjše pa do največje altovske in mezzozosopranskega značaja. Danes, ko odhajam in se poslavljam od Ljubljane, sta moj repertoar in znanje precej bogata, saj obsegata kakih 60 različnih vlog. Imela sem že prej priliko zapustiti ljubljansko opero, a tega nisem storila zato, ker zame ni bilo tu nadomestila. Danes mi je to laže. Za svojo poslovilno predstavo, ki bo v nedeljo 22. t. m., sem si izbrala vlogo Amneris, katero štejem za eno izmed svojih najboljših. Ko odhajam, mi je edina želja, da bi me zagrebško občinstvo sprejelo z isto naklonjenostjo in ljubeznijo, katero sem tako toplo čutila v Ljubljani. Vedno, kadar me bo ljubljanska opera potrebovala, se bom odzvala povabilu za gostovanje.

Zahvaliti se gospodu upravniku Otonu Župančiču, gospodu opernemu ravnatelju Ukmarju, gospodu šef-režiserju Debevcu in vsem kolegom in kolegicam za veliko naklonjenost, katere sem bila deležna.

Natečaj za občinske tajnike

Visoki Komisariat bo razpisal natečaj za imenovanje občinskih tajnikov v občinah Ljubljanske pokrajine.

Za pripustitev k omenjenemu tečaju je potrebno obiskovati dva tečaja in položiti zadevne izpite: usposobljenostni tečaj (pet dni) za vodenje registra prebivalstva ter usposobljenostni tečaj (15 dni) za vodenje drugih poslov občinskih uradov.

Prvi tečaj se bo pričel 23. t. m. točno ob 10. uri pri Visokem komisariatu (Sokolski dom — Trnovo, Mandeljčeva ulica).

K tečaju so pripuščene tako moške kakor ženske osebe, pod pogojem, da imajo maturitetno spričevalo gimnazije ali drugo enakovredno spričevalo. Prošnje za pripustitev se morajo predložiti takse prosto do 21. t. m. pri gori omenjenem naslovu.

V prošnji za pripustitev se morajo navesti osebni podatki (priimek, ime, ime očeta, starost v izpolnjenih letih, stan), šolska izobrazba, sedanja zaposlitev ali v pomanjkanju te, prejšnje službovanje, kakor tudi točen naslov.

Zmagovalec Singapura

Ime generala Jamašite je zaslovelo 9. februarja s padcem Singapura po vsem svetu. Dnevniki pripovedujejo o njem nekatere zanimive podrobnosti. Pravijo, da je general Jamašita kot prvi japonski vojak stopil na Malajska tla. Pred svojimi vojaki je splaval na malajski breg, da dožene, kje se bodo čete najlaže izkrcale. General Jamašita obvlada vse vrste športa, predvsem pa juto, ikendo in moderno rokoborbo. Njegovo športno moštvo je bilo še vselej zmagovito. General Jamašita, ki je danes v najboljših letih, je izredno čvrst in je lahkotno zmagoval vse napore pohoda čez Malajski polotok. Kjer je bila nevarnost največja, se je naenkrat znašel general Jamašita. Kakor je čvrst po telesu je razgiban tudi duševno in ga odlikuje železna volja. Kakor številni japonski oficirji, je tudi general Jamašita globoko veren. Pripada neki budistični sekti in je opravil duhovne vaje v nekem budističnem samostanu. Pri tem mu je bila vodilna misel: »Izključiti je treba čuvstva z močjo volje, potem ti bo hladen celo ogenj, če se ga dotakneš!«

Pravijo, da je duševno osredotočenje generala Jamašite nenavadno močno dvignilo njegove duševne sile in da delujejo njegovi možgani kakor švicarska ura. Iz njegove mladosti sicer omenjajo, da je v kadetnici pogostokrat zaspal od utrujenosti med poukom, pri tem pa je bil najboljši učenec, ki je ob zaključku vojaškega študija prejel najvišje odlikovanje: meč, darilo japonskega cesarja. Šolski pouk ga je dolgočasil, ker mu ni prinašal dosti novega. Jamašita je namreč izven šole zelo mnogo študiral in se je predvsem posvečal strategiji.

Vse navade iz mladosti je ohranil general Jamašita tudi še v zreli dobi, že marsikak njegov gost je bil razočaran ali celo užaljen, ker je general zaspano sledil njegovemu govoričenju. Pri tem pa je Jamašita dobro razumel vsako besedo in je povrh uganil še vse tisto, česar gost ni izdal. Njega ni mogoče preslepiti. Hujše pa je, če on koga preslepi — to so zlasti spoznali Angleži na Malajskem polotoku in pri Singapuru. Danes govore na Japonskem o posebni strategiji generala Jamašite. General stremi vedno za tem, da čimboli štedi s svojim moštvom in da kakorkoli preslepi ali preseneti sovražnika. Tako so bili Angleži že nekajkrat docela osupli po nepričakovanih izkrcanjih japonske vojske in po različnih slepilnih manevrih. Ne samo vojaki, tudi častniki ob različnih prilikah ne razumejo svojega vojskovodje. Pogosto se vprašajo zakaj se je treba sredi pohoda naenkrat obrniti in spremeniti smer. A zdaj že vedo, zakaj mora biti tako in seveda slepo ubogajo, saj je disciplina v japonski vojski odlična. Po taki strategiji, kakršno je pokazal general Jamašita, so imele japonske čete doslej manj izgub kakor Angleži in so znale izmanevrirati ovražniku posadko za posadko ter so ga prisilile z obkroževanjem k umiku.

Japonski vojak gre za svojega poveljnika v vsak ogenj. Jamašita je odličen vodja, ki deli špartanski način življenja s poslednjim vojakom, kar se je pokazalo posebno na malajskem pohodu. Japonski vojaki pravijo o svojem generalu, da je močan kakor skala in varen kakor oceanski parnik sredi tajfuna. Najbolj pa si je general pridobil čete z neusahljivim humorjem. Japonski vojaki so bili tako zvesto prepričani o padcu Singapura, da so za vzrok navajali samo to: »Singapur mora pasti, ker tako hoče Jamašita«. In tako se je zgodilo.

Uvrstitev dovršitve začetih stavbnih del med občekoristna dela

Ljubljana, 19. februarja

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi vladne oblasti, podeljene mu po členu 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291,

ugotavljajoč, da dolgotrajna pogajanja za dovršitev stavbenih del pri palači »Bata«, stoječi na voglu ceste 3. maja in Tyrševe ceste, niso uspela,

smatrajoč za nedopustno, da bi v časih hudega pomanjkanja najemnih prostorov, kakršno je sedaj v ljubljanskem mestu, ostala palača tako pomembnega obsega v središču mesta nedovršena, in

smatrajoč za nujno potrebno, tudi glede na lice mesta, pospešiti nadaljevanje del, ki so kakor koli občekoristnega značaja

odloča:

Dovršitvena dela palače »Bata« v Ljubljani, na voglu ceste 3. maja in Tyrševe ceste, se proglašajo za občekoristna in njih izvršitev za nujno in neodložljivo.

Da bi se zagotovilo takojšnje nadaljevanje del, se naroča družbi »Emona«, zavodu za poljedelstvo in nepremičnine v Ljubljani, da začasno zasede celotno nepremičnino in prevzame njeno upravo namesto lastnika in njegovih pravnih soudeležencev.

Ob zasedbi mora napraviti urad za civilna tehnična dela ob sodelovanju prizadetih strank ali njih zastopnikov natančni imovinski popis o nepremičnini z vsemi podatki za cenitev po sedanji vrednosti.

Družba »Emona« mora po prevzemu uprave nepremičnine z lastnimi sredstvi takoj začeti dovršitvena dela in se poobläšča, da da v zemljiško knjigo v breme nepremičnine predznamiti za to potrebne kredite.

V dveh letih po dnevu izdaje te odločbe se mora imovinsko stanje urediti s prijateljskim dogovorom med strankama. V nasprotnem primeru postane zasedba dokončna s tem, da se nepremičnina razlasti v prid družbi »Emona« proti plačilu odškodnine, ki se določi uradoma po podatkih imovinskega popisa, v poravnavo vsakršnih pravic sedanjih lastnikov in njih pravnih soudeležencev.

Ta odločba, ki stopi takoj v veljavo, se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino in jo priobči družba »Emona« v obliki poziva lastnikom ali njih zastopnikom.

Ljubljana, 13. februarja 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Radio Ljubljana

PETEK, 20. FEBRUARJA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba — v odmoru napoved časa. 8.15: poročila v italijanščini. 12.15: Koncert pianista Bojana Adamiča. 12.40: Sekstet Jandoli. 13.: Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Komunike Glavnega stana Oboroženih sil v slovenščini. 13.20: Orkester pod vodstvom Angelinia. 14.: Poročila v italijanščini. 14.15: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanca: lahka glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert tenorista Ivana Francla, pri klavirju Marijan Lipovšek. 17.35: Zborovski koncert iz Siene — odlomki iz Perossijeve maše. 19.: Tečaj italijanščine, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.: Napoved časa — poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45: Gledališka sezona EIAR: simfonični koncert pod vodstvom Tonia, v odmoru predavanje v slovenščini. 22.45: Poročila v italijanščini.

M. Tič:

Rešilec

Delavci so popravljali ograjo na brvi, po kateri je knjigovodja Silvester Kopriva hodil v urad onstran reke. Da se izogne delavcem, je stopil na kup desk, pri tem je izgubil ravnotežje, ograja je bila trenutno pretrgana in Kopriva je padel v globino. Med padcem se je z grozo zavedel, da ne zna plavati, in obupno je kriknil. V naslednjem trenutku je izginil pod vodo.

Močan, plečat mož, ki je na drugi strani pravkar stopil na brv, je slišal krik in takoj spoznal položaj. Urno je stekel ob reki navzdol in nato pogumno skočil v vodo; v nekoliko sekundah je bil pri Silvestru Koprivi, ki se je ravno prikazal iz vode, prijel ga je za jopič in ga s krepkim zamahom potegnil proti bregu.

Sto rok mu je na obrežju pomagalo; našel se je nekdo, ki se je razumel na umetno dihanje, kmalu je prišel voz reševalne postaje in odpeljal oba mokra možaka, Silvestra Koprivo in njegovega rešilca, v bolnico.

Silvester Kopriva je kmalu prišel k sebi in spoznal v svojem rešilcu moža, katerega je vsak dan srečaval na brvi. Bil je zavarovalni zastopnik Janez Komar, ki je imel mal urad na drugi strani reke, v bližini hiše, kjer je Kopriva stanoval.

Kopriva se je zahvalil Komarju za njegovo junaško delo:

»Nikoli vam ne bom pozabil. Brez vas bi bilo po meni, ker ne znam plavati.«

»Veseli me«, je odgovoril Komar, »da sem vam rešil življenje.«

Že drugo jutro je šel Kopriva svojo običajno pot čez brv. Kakor vedno, je na brvi srečal Komarja. To pot pa nista šla drug mimo drugega kakor prej, temveč se ustavila. Komar je vprašal Koprivo, kako se počuti, ta se je ponovno zahvalil. Z zadovoljstvom se je pobahal Komar:

»Kje bi bili vi danes, da vam nisem rešil življenja?«

»Da, da, večno vam bom hvaležen!«

»Veste kaj, po včerajšnjem dogodku sva povezana za vedno, jaz sem vam rešil življenje, in spodobi se, da se tikava.«

Kopriva je presenečeno pritrdil. Komar je bil res imeniten človek! Krepko sta si stisnila roke.

Popoldne sta se spet srečala na brvi. Komar je pokazal proti vodi:

»Ali jo vidiš? Požrla bi te bila, da ni bilo mene. Jaz sem ti rešil življenje!«

»Res je, dragi Komar, hvala ti!«

Naslednje jutro sta se prav tako ustavila na brvi. Komar je vprašal.

»Kako je z zdravjem? Upam, da nisi pozabil na dogodek. Jaz sem ti rešil življenje!«

»Kaj takega se ne pozabi. Za večno sem tvoj dolžnik.«

Vsak dan sta se tako srečavala in vsak dan se je ponovil isti prizor in isti pogovor. Z neko posebno naslado je Komar vedno naglašal, da mu Kopriva dolguje življenje. Teden za tednom je šlo tako naprej in Kopriva je spoznal, da Komar ni tisti imenitni možak, karšen se mu je zdel izpočetka. S svojim večnim hvaljenjem, da mu je rešil življenje, je zmanjševal svojo zaslugo, a Kopriva je to smatral skoraj kot očitanje, ki mu je sčasoma začelo presedati. S tesnim občutkom pri srcu je zdaj stopal na brv, kjer je nelzogibno srečaval svojega rešilca-mučilca.

In tako se je zgodilo nekega jutra, da je knjigovodja Kopriva ubral drugo pot, skoraj pol ure daljšo, preko drugega mosta. Ko se je bližal svojemu uradu, mu je zastala kri: pred seboj je uzrl široka pleča Komarjeva. Ta je ravno stopil na brv in se na pol okrenil ter zagledal Koprivo:

»Kod pa hodiš danes? Majhen izprehod, kaj? Prav imaš, da skrbiš za svoje zdravje. To v gotovi meri tudi mene zanima, kajti jaz sem ti rešil življenje?«

Kopriva je bil ves dan slabe volje.

»Čakaj,« si je mislil, »jutri bom bolj previden. Ne boš me več gnjavil!«

Toda zaman. Drugo jutro ga je Komar kar čakal, tako da sta šla kos poti skupaj. Seveda je Komar spet poudarjal, kako mu je rešil življenje. — Kopriva se je vdal in začel zopet hoditi po brvi.

Komar je postajal grozen. Kopriva se je kar stresel, kadar ga je zagledal od daleč. Proč mora, proč iz tega mesta; mož, ki mu je rešil življenje, mu ga je zdaj popolnoma zagrenil.

Vse bi bilo lahko, če bi ne bili knjigovodje iste vrste ljudje, kakor pomorski kapitani: Kakor kapitan ne zapusti svoje ladje, tako se knjigovodja ne more ločiti od svojih knjig. Kako bi mogel Kopriva živeti brez svojih številk, kaj bi delale njegove knjige brez njega?

Ostalo je pri starem. Mogoče pa Komar vendar enkrat neha s svojim večnim očitanjem, da mu je rešil življenje. — Prazno upanje! Komar je z dobrodušno širokostjo vedno in vedno naglašal: »Veš, jaz sem ti rešil življenje!«

Neke nedelje popoldne je bil Kopriva v kavarni z gospodično Ano Turkovo, katero je že davno rad gledal in pri kateri je vsaj za čas pozabil na svoje gorje. Naenkrat mu nekdo položi roko na ramo. Bil je Komar.

»Zdravo, Kopriva! Ali mi ne boš predstavil svoje zaročenke?«

Kopriva je razdraženo odgovoril:

»Ni zaročenka, ampak dobra prijateljica!«

»O, že vem! Jaz razumem take stvari. Dovolite, gospodična: moje ime je Janez Komar. Jaz sem vašemu zaročencu rešil življenje!«

Tisto noč Kopriva ni spal. Ta nesrečni Komar mu je zastrupljal življenje. In Ana Turkova! Še navdušena je bila nad Komarjem. On pa je moral molčati, ker bi pokazal grdo nehvaležnost, če bi pripovedoval, kako mu Komar preseda.

Ko je drugo jutro stopil na brv, je zapazil, da je bila voda narasla zaradi deževja v gorovju; divje je bučala pod brvjo. — Glej ga, tam se že bliža Komar! Celo maha z roko! Odločno ga je Kopriva ustavil:

»Ali jo vidiš, vodo, ti moj rešilec? Požrla bi me bila, kaj ne, da ni bilo tebe? Ti si mi rešil življenje! Tako je! Pa mi ga reši še enkrat, če imaš korajžo!«

Z bliskovitim skokom je bil Kopriva na ograji, trenutek nato je že padal, valovi so ga zagrnili, le obe roki sta se še enkrat pokazali iz vode tam daleč doli. — Komar je obstrmel. Skočiti za Koprivo bi bila blaznost.

Ko so drugi dan potegnili Koprivo iz vode, je imel obe pesti krčevito stisnjeni v obliko fige . . . Tako se je knjigovodja Silvester Kopriva maščeval nad svojim rešilcem.

Snežne skulpture v zimskem parku

Nesrečne ženske

Nemški štabni zdravnik dr. Ahlswede, ki je v svoji stroki prakticiral deset let v Ameriki, podaja v »Völkischer Beobachter« svoje vtise iz dežele vseh možnosti in opisuje med drugim tudi ameriški ženski spol.

Pred vsem je treba reči na splošno — pravi pisec: Američanka je, če jo pogledaš v celoti, kos nesreče. Med tem ko je Evropka dopolnilo moža, mu hoče biti Američanka enakovredna ali pa ga noče celo prekašati, kar je oboje nenaravno in nesmiselno. Igra se s svojim zakonskim življenjem, se da povprečno dvakrat do sedemkrat ločiti, »leti tedaj od cveta do cveta in pristane končno na plevelu«, kakor pravi Newyorčan. Dvajset let se vrti nje valj narobe, s 40. letom so njeni živci izčrpani in konec je bridgeški klub ali versko društvo

Videz lastne samostojnosti, enakopravnosti z moškim ali celo nadrejenosti jo vara v vsakem primeru. Skuša oslepariti naravo, pa oslepari pri tem v prvi vrsti samo sebe, nato šele moža.

Po svoji zgradbi je popolnoma preprosta in primitivna, kakor kakšna poceni ura — le tri ali štiri kolesa segajo drugo v drugo. Pri tem je prozorna kakor okenska šipa. Naravnost strašna je njena zunanja naprava: od koncev prstov preko čela do prstov na nogah ena sama plast barve in laka, ki spominja na indijansko vojno poslikanost: »Naprej, v boj proti možem!«

Američanka je torej, kakor ženska v nobeni drugi deželi, nasprotnica moža. Le v redkih primerih ga dopolnjuje; primitivnost in nekritičnost ji dajeta sigurnost in jo čuvata pred nepotrebnim čustvenim balastom, lahkota, s katero se lahko loči, pa spravlja riziko njenega zakona, kakor sama misli, na ničlo. Paragrafi jemljejo Američanko vedno in enostransko v zaščito in vedno mora plačati moški. Navzlic temu ali prav zavoljo tega mora biti Američanka najnesrečnejša med ženskami.

Nenaravni položaj, ki ga zavzema ženska v Zedinjenih državah, je nastajal počasi in sigurno, zgodovinsko se da jasno zasledovati. Začetki segajo v dobo pionirjev, ko so sami moški, drzni pustolovci vseh vrst, prodirali proti zapadu in si ga osvajali v neprestanih borbah. Ženske v tem prvem pionirskem času ni bilo. Tako je umljivo, da so možje prve ženske, ki so prihajale za njimi, ko se je razmere malo ustalile, nosili na rokah: ne glede na njih kakovost. Gotovo ni bila najboljša vrsta žensk, ki je prihajala tedaj na zapad, toda njih število je bilo majhno in ker je bilo v skladu s tem povpraševanje veliko, je njena cena naraščala.

Američanka je začela tedaj z neko izjemo in si jo je ohranila do današnjega dne, a zakaj si jo je ohranila, nam pojasnjuje drug činitelj, ki ga v Evropi v te jarki obliki sploh ne poznamo.

Ženska je namreč v trezni poslovni deželi, kjer rasejo dolarji, izdajatelj denarja. Med tem ko se moški nenehno lovi za nežnim dolarjem, »da si napravi svoj kup«, se njegova žena trudi, da bi ta kup zmanjšala in razdaja denar na levo in na desno. Na Američanko se mora tedaj poslovni človek onkraj velike luže obračati, če hoče prodajati svoje blago. Laskati se ji mora, špekulirati mora z njeno ničemernostjo, lišpavostjo, lovom za užitkom, radovednostjo, zapravljivostjo in lepotnim čutom ter lahkomiselnostjo Tako se 90 odstotkov vse reklame obrača neposredno na žensko, kamor koli vržeš svoj pogled, podnevi in ponoči, kjer koli poslušaš, čuješ reklamo, ki govori: Vi Američanke ste najpametnejše in najlepše in najelegantnejše ženske na svetu, samo vi imate sloke, krasno oblikovane noge za svilene nogavice Salomona Lewisa, samo vi znate z dražestjo in dovršeno eleganco nositi krzno Isija Veilchendufta, samo vi imate Venerin vrat za Tiffanyjeve bisere in vilinsko postavo za Jansenove kopalne kostume. Ali ste danes že požrle Abrahamove kroglice za vitkost, da si ohranite svojo ameriško linijo? Samo eno sonce je, ena luna in ena ženska, kakršna je Američanka! Najelegantnejša Dunajčanka ali Parižanka je štorasta in neokretna poleg Newyorčank — tako lahko bereš in čuješ stokrat, tisočkrat, tako se glasi z ogromnega transparenta na najvišjem nebotičniku do najgloblje podtalne železnice. Če ti pa stokrat na dan, cele mesece, cela leta pripovedujejo: »Ti si vila!«, boš končno začela misliti, da utegneš res nekaj takšnega biti.

Trezne oči pa vidijo drugače. Na Petiaveniji, pravi dr. Ahlswede, boš prav kmalu spoznal, da so te nadčloveške, te čudežne Američanke skoraj brez izjeme majhne do srednje velike, pretežno čokate in k tolščavosti nagnjene postave, ki so s svojim krznom od zadaj nemalo podobne rakunom in ki stopajo z naglo, trdo, skoraj moško hojo. In enako je na »razkazovalnih cestah« drugih ameriških mest, v Chicagu, v Filadelfiji, Buffalu, Detroitu, Clevelandu z izjemo res lepih in elegantni žensk, ki jih vidiš tu in tam in ki so po večini priseljenke.

Iz Severne Afrike

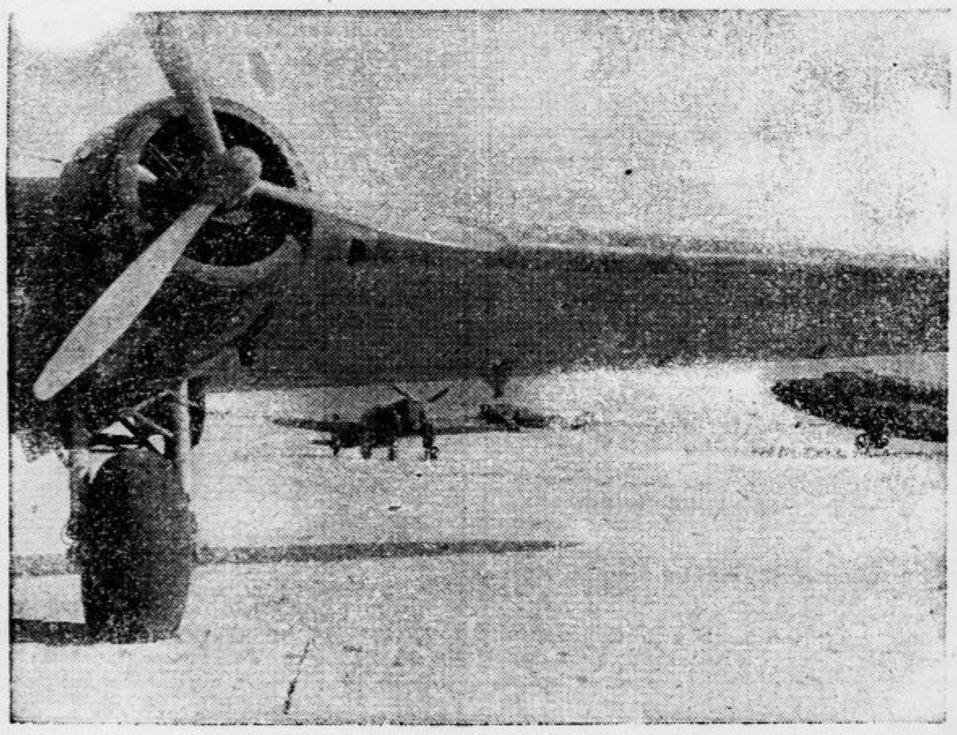

Bombniki na nekem italijanskem letališču

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Morali bi se poročiti, že zavoljo svojih upnikov!«

»Če moji upniki denar potrebujejo, naj se sami poroče.«

•

»Kako ste napravili to, da vam služkinja tako zgodaj vstaja?«

»Seznanila sem jo z možem, ki nam prinaša vsako jutro mleko!«

•

»Ne vem, kaj počenja Bonifacij! Ta mora na blazen način razsipavati denar. Kadar koli ga srečam, je prazen.«

»Kako to? Ali te prosi za posojila?«

»Ne — jaz njega!«

EIAR — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano

Schema della XXVII lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben venerdì, 20 febbraio 1942-XX, ore 19.

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki slede pouku italijanščine po radiu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljkih, sredah in petkih, vedno ob 19.

LEZIONE VENTESIMA SETTIMA

La capinera e il pettirosso

Un giorno la capinera invitò a desinare il pettirosso, e fecero una bella frittata. Quando furono per tagliarla, «Tocca a me», disse la capinera, «perché sono la padrona di casa.» — «Tocca a me,» rispose il pettirosso, «perché sono un forestiero; eppoi io sono un uomo, e lei è una donna e gli uomini contan più delle donne.» — «Tocca a me!» — «No, tocca a me!» — Insomma fu un «tocca a me,» che sapete come andò a finire? Andò a finire che la capinera prese la frittata da una parte, e la battè sul petto al pettirosso, che prima era bianco, e allora diventò rosso dal gran bruciore della frittata calda. E il pettirosso? Il pettirosso, acciecato dalla rabbia, prese la padella e la picchiò sulla testa della capinera che prima era bianca e allora diventò nera dalla fuliggine. E poi andarono via tutti e due; il pettirosso col petto rosso, e la capinera col capo nero.

(T. Catani)

Esercizi

1) Mettete prima il testo di questa lezione e poi quello della lezione precedente al presente.

2) Traducete: Lisica in lev (la volpe, il leone). — Lev se je postaral (diventare vecchio). Ker (poichè) ni mogel ujeti (prendere alla caccia) nobene živali več, je sklenil (risolvere di-risolversi) uporabiti (impiegare) zvijačo (l'astuzia), da bi si preskrbel (procacciare) hrano (il nutrimento). Naredil se je (fingersi-finsi) bolnega in se zavlekel (ritirarsi) v duplino (caverna). Vse živali so ga prihajale obiskovat. Stopale so v duplino, lev pa jih je trgal (sbranare) in požiral drugo za drugo (l'uno dopo l'altro). Naposled je prišla tudi lisica. Ustavila se je (fermarsi) ob (a) vhodu (ingresso) v duplino (=dupline) in pozdravila leva s temi besedami (in questi termini): »Kako ti je (stare), o kralj živali?« Tedaj je kralj dejal: »Zakaj ne vstopiš?« Lisica pa je odgovorila: »Ogledala sem si (osservare) sledi (traccia) živali, ki so te prišle obiskat, in opazila sem (accorgersi-accorto), da so vse živali šle noter (entrare), ven (uscire) pa nobena.«

22 mesecev vojne v Arktidi

Polkovnik Herman, pomočnik poveljnika najsevernejšega frontnega odseka, generala Dietla, je te dni v nekem razgovoru z novinarji podal zanimiv opis o borbah nemških čet na laponski fronti.

Če hočemo oceniti delo, ki so ga izvršile čete od skrajnega severnega konca Evrope daleč nad tečajnim krogom in do karelijske fronte, je treba pred vsem upoštevati, je dejal polkovnik Herman, da so te čete že 22 mesecev postavljene v Arktido. V teh krajih niso našle nobenih stanov, bivale so prvotno po bornih ribiških vaseh ali pa še primitivnejših laponskih naseljih, dokler si niso same zgradile lesenjač, zavetišč, hlevov za konje itd.

V okrožju Petsama, deželici, ki obsega samo tri majhna finska naselja, ki jih je prva rusko-finska vojna skoraj popolnoma uničila, isto tako niso našle bivališč Morale so taboriti. Boriti se v teh krajih, je bilo nad vse težko, saj jim je bila dežela popolnoma neznana in so jo morali šele skrbno raziskati, ker so se izkazale vse razpoložljive karte za nezadostne ali pa naravnost pogrešne. Če se je mogel potem napad izvršiti dol do Sale, gre zahvala za to v prvi vrsti vojakom, ki so po večini Tirolci Solnograjčani, Gornjebavarci in Württemberžani.

Če so možje v tem stepnem ozemlju brez rastlinstva in zavetišč — saj leži kakšnih 180 km severno od tečajnega kroga — ali pa v neprodirnih gozdovih osvojili nekoliko kilometrov, je bil to velik uspeh, kajti pri teh borbah je treba upoštevati tudi velike temperaturne razlike, saj znaša temperatura v juliju 40 stopinj nad ničlo, v oktobru pa že 40 stopinj pod ničlo.

Gumasti čevlji za dvorne norce

Že španski konkvistadorji Južne in Srednje Amerike so uporabljali kavčuk, da so si izdelovali nepremočljive plašče. A dosti prej so Indijanci poznali pomen te lepke snovi. Mlečni, gumasti sok kavčukovca so lovili v okrogle posode, ki so jih obešali pod narezano skorjo. Tisti Indijanci, ki niso poznali teh okroglih posod, so si pomagali na drug način: z gumastim sokom so si mazali telesa in ko se je posušil, so to prevleko trgali s svoje kože. Iz kavčuka, ki so ga kuhali na močnem ognju, so pozneje izdelovali neko olje, ki so ga mešali s kokosovim mlekom in ki je veljalo za zdravilo. Uporabljali so ga zlasti proti krvavitvam. Kralji in drugi odličniki so imeli navado, da so dajali svojim dvornim norcem izdelovati obuvalo iz kavčuka. Norci se v teh čevljih niso mogli gibati, ne da bi neprestano padali.

Velik požar v Filadelfiji

Iz New Yorka so sporočili, da je razsajal v Filadelfiji velik požar, ki je uničil štiri hiše, 11 nadaljnjih pa poškodoval. Več nego 200 oseb so morali zaradi opeklin ali zastrupitve z dimom prepeljati v bolnišnico. Bil je največji požar, kar so jih imeli v zadnjih letih v Filadelfiji.

Zvočni film za naglušne

Gledališče v Dessau razpolaga že nekoliko let s posebnimi napravami za naglušne, ki jim omogoča uživanje opernih in dramskih del, kakor da jih ne ovira nobena telesna hiba. Sedaj so po izkušnjah s temi napravami izdelali posebno aparaturo, ki omogoča naglušnim tudi uživanje zvočnih filmov. Z novo pripravo predvajajo sedaj v raznih nemških krajih zvočne filme samo za naglušne.

ANEKDOTA

Dunajčana, brata Golza, sta se proslavila s svojimi gledališkimi burkami.

Ko sta napisala svojo prvo burko in ju še nihče ni poznal, sta se postavila na večer premiere pred vrata gledališča, da bi opazovala, kako bo prihajalo občinstvo.

Predstava bi se morala začeti ob 19. Ob pol 19. je bilo gledališče še prazno. Ura je bila tri četrt na 19. — od nikoder nobenega človeka. Končno, pet minut pred pričetkom, sta prihitela dva moža, stopila sta skozi vrata, brata sta si že oddahnila — tedaj sta se oba moža vrnila z nekim tretjim in odšla po cesti.

Golz starejši se je nagnil h Golzu mlajšemu in zašepetal:

»Sedaj bi moral še eden v gledališče, da bi ne bilo nikogar notri!«

VSAK DAN ENA

Zgodba brez besed

Kulturni pregled

O duhu rumunskega slovstva

Lep sprejem, ki ga je bila te dni deležna na odru ljubljanske Drame prva rumunska drama v slovenskem prevodu, utegne vzbuditi zanimanje za književnost tega, pri nas malo znanega naroda. Naslanjajoč se na podatke, ki jih je pridružila svojemu izboru iz rumunske proze nje poznavalka L. S. Pavlovič, bomo skušali v naslednjem orisati najznačilnejše poteze rumunskega duhovnega obraza in slovstvenega razvoja.

•

Duhovne sestavine rumunskega naroda se kažejo v vsej njegovi tisočletni spremembi polni zgodovini, nadalje v njegovem značaju in v književnosti Rumun je poln lastnosti, ki se sicer po navadi medsebojno izključujejo. Medtem ko odkrivamo z ene strani pri njem stvaren in globok čut realnosti, opažamo z druge strani prav tako globoki nagib k sanjarjenju in misticizmu. Zdrav razum in navdušenje, resnost in lahkomiselnost, potreba vsakdanjega bežnega uživanja življenja, da, celo razuzdanost poleg globoke in prave pobožnosti; ogromno delo, pretiran napor, mrzlična naglica in nervoza, pri tem pa čudna zanikrnost in ravnodušnost — vse to je združeno v prevladujočem značaju rumunskega človeka ki se sam zaveda svojih notranjih nasprotij in jih sam trezno kritizira, naposled pa vse to zopet pokrije z nekim nenavadnim mističnim pajčolanom. — Premoč drugih vplivov je bila skozi nekaj stoletij tolikšna, da je prekinila romansko tradicijo, dokler se ni le ta v 19. stoletju spet obnovila in vrnila Rumune tesneje k njihovemu latinskemu bistvu, k čemer so prav posebno pripomogli tesni intelektualni stiki z Italijo in s Francijo. Rumunski jezik je do danes ohranil poglavitne oblike latinske sintakse, v leksikalnem pogledu pa ima še vedno mnogo slovanskega besedja in izrazja.

•

O najpristnejši in najznačilnejši obliki rumunskega narodnega duha v književnosti — o narodni pesmi — posnemamo naslednje podatke:

Rumunska narodna pesem kakor tudi narodne pesmi drugih narodov v južnovzhodnem prostoru opevajo v podobi legendarnih motivov o bojih in o hajduških podvigih zlasti večstoletno borbo s Turki. Rumunska narodna pesem ne kaže izrazitega sovraštva do Turkov. Rumun ni po naravi fanatik. Edin element, ki ga rumunska epika biča z mržnjo, je Fanariot. (Fanarioti so bili Grki, ki so jih turški sultani pošiljali kot svoje uradnike in biriče v Rumunijo in ki so ljudstvo grdo izkoriščali.) Fanariot je v rumunski baladi posebljena zvijačnost, izdajstvo korupcija, strahopetnost. Ni sovražnik, ki prihaja z orožjem v roki ni junak, ki se v odločnem boju srečuje z junakom. Preziranje Fanariotov in povzdigovanje hajdukov to sta najpogostejša motiva rumunske narodne pesmi.

V ostalem je rumunska narodna pesem ustvarjena na enak način kakor epske pesmi ostalih balkanskih narodov. Na prvi pogled se ne razločuje kaj dosti od njih oblika in téme so podobne, a če jo pogledamo ostreje, vidimo, da se v nji razodeva drugačen duh. Namesto junakov in njihovih izrednih dejanj srečujemo izraze duševnega, sentimentalnega razpoloženja rumunskega kmeta. Namesto viteških bojev iz katerih prihaja junak kot zmagovalec, nam rumunska pesem prav pogosto prikazuje, včasi v nepopisno lepih verzih, junaka, ki poln odpovedi sprejema smrt in umirajoč potihoma, brez jeze in mržnje toži o svoji bolesti. Tako ostaja tudi on zmagovalec, čeprav na svoj posebni, a nič manj dostojanstveni način: moralni zmagovalec. Rumunske balade nimajo epske širine, vendar so nežne, tople skrajno ganljive in globoko resnične — dela, v katerih so človeška čustva opisana z divnimi, čeprav preprostimi, vsakdanjimi besedami.

•

V vsakem rumunskem literarnem delu je ostalo nekaj tega duha, namreč duha otožnosti, zadržane bolesti, žalosti, nostalgije, nekega posebnega duševnega stanja, v katerem sta združeni ljubezen in poželenje — tistega zapletenega stanja, ki prepleta vso rumunsko književnost in ki ga Rumun izraža z besedico »dor«.

Razumeti tega duha, pomeni: razumeti mentaliteto rumunskega naroda. Rumunski kmet, tvorec narodne pesmi in navdihovalec pretežnega dela poezije in proze ne jemlje nikdar samega sebe za predmet opazovanja in opisovanja. Ne pozna halucinacij, ne posega za nemogočim: zaveda se mejá človeških moči in tih ne mara prekoračiti pri svojem vzpenjanju do Boga. V spoznanju teh mejá, v pomanjkanju sleherne samozadostnitvene zavesti, je vir njegove moči in njegovega dostojanstva. Človek ve, da ni nič, vendar se tudi zaveda, da ga je Bog ustvaril in da božji stvor ne more biti slab. Če Rumun omenja božji stvor, ne misli nikdar samega sebe, marveč vedno človeka nasploh. Rumunski kmet živi zmeraj v skupnosti. In kadar je popolnoma osamljen, se vendar ne počuti samega, ker se spaja z obdajajočo ga naravo. V nekaterih rumunskih vaseh imajo še danes navado, da govore o samem sebi v množini, tako da nikdar ne rečejo »jaz«, marveč vedno »mi«.

S to nemožnostjo, da se Rumun omeji na samega sebe in dvigne nad svoje okolje, da postane objektiven opazovalec, a z druge strani s pastirskim ali kmečkim porekłom rumunskega človeka si lahko pojasnimo, zakaj je rumunska poezija in sploh vsa literatura tako zelo lirična. V nji še živi pastirski duh. Pastir, ki je sam na hribu s svojo čredo, živi skoraj vse leto od spominov. Priroda, ki čuti do nje silno ljubezen, mu je skoraj edina družica. Zato opeva s pobožnim čustvom zelene travnike, vijugaste potočke, gore in mir v naravi. Čuti potrebo, da si s prirodo deli vsako veselje in sleherno bolest. Gozdovi, bregovi, vode, veter, nebo, zvezde — to so njegovi prijatelji, katerim zaupa, a Vsevišnji je edini, ki ga vidi in razume.

•

Iz te duševne osnove je potekla in na nji se je razvijala rumunska književnost. Prvi rokopisi v rumunskem jeziku so se pojavili ob koncu 15. stoletja. Reformacija v 16. stoletju je prinesla Rumunom — prav kakor Slovencem — prve tiskane strani. V tem času je bil njihov politični cerkveni in književni jezik slovanski oziroma zmes slovansko-rumunske, v cirilici tiskane književne besede. Vse do 18. stoletja je obstajalo rumunsko slovstvo v glavnem iz prevodov splošno znanih del srednjega veka, zlasti iz bizantinske literature. V 19. stoletju sta se izdatno uveljavila italijanski in francoski vpliv, bohotno je narasla prevodna književnost, začela so se pojavljati izvirna dela domačih pesnikov in pripovednikov. Klasicizem, racionalizem, romantizem — vse te različne smeri so se nepričakovano zlile v dela prvih rumunskih pisateljev 19. stoletja Georga Csakia, Jon Ehliada-Radulesca, Gregora Aleksandresca i. dr. Z njimi so prišle tudi nove ideje in z idejami nova gibanja. Na razvalinah starega orientalskega in fevdalnega sistema se je razvijala nova, zapadno usmerjena družba. Tisoč let razkosana Rumunija je naposled dvignila glavo. Zgodovinarji so odkrivali stare kronike, znanstveniki so proučevali jezik, pesniki opevali preteklost in sedanjost svoje zemlje v materinskem jeziku. Književnost je začela iskati svojih vzorov v samem narodu. Kmet, rumunskega naroda edini steber, ki ga ni veter nikdar zamajal, je vzlic vekovitim bojem za svoj obstanek ohranil vso svojo moč. Intelektualno življenje na Rumunskem se je na mah obrnilo h kmetu in k naravi, ki ga obdaja, a univerza v mestu je postala poglavitno središče vseh gibanj.

•

Kmet in intelektualec dve edini pravi vrednoti rumunskega naroda, pripravljata poslej z velikimi in viharnimi boji zedinjenje vseh Rumunov. Ta proces se je nadaljeval vse do leta 1916, ko je segla v rumunsko življenje svetovna vojna in ga temeljito pretresla. Po vojni so nastopili stari in novi problemi, ki so razgibali tudi književnost. V dvajsetih letih med obema velikima vojnama so ti problemi in boji navdahnili dela, v katerih se odraža vsa problematika

Kronika

* **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 14, z dne 18. februarja 1942-XX. objavlja naredbi Visokega Komisarja o uporabnosti določb o zvišanju prejemkov na osebje občin ter javnopravnih ustanov in zavodov in spremembi roka za uvedbo potne dovolilnice in odločbo Visokega Komisarja o uvrstitvi dovršitve začetih stavbnih del med občekoristna dela.

* **Opozorilo delodajalcem.** Pokrajinski namestitveni urad opozarja ponovno vse delodajalce na obveznost najemanja delovnih moči potom namestitvenega urada, kakor določeno po naredbi Visokega komisarja z dne 1. julija 1941-XIX. Delodajalci, ki zaposlujejo delovne moči mimo pokrajinskega namestitvenega urada in krše s tem določila naredbe, zapadejo predpisani denarni globi. Pristojna oblast je že izrekla proti kršiteljem naredbe številne kazni. Je zato v interesu vseh delodajalcev, da najemajo delovne moči le potom namestitvenega urada.

* **Ustanovitev ribiške zadruge.** Pod predsedstvom generalnega komisarja za ribolov se je v Rimu sestala komisija, v kateri so zastopani Zveza industrijskih delavcev, Zveza ribiških delavcev in pa Nacionalni zadružni zavod, z namenom, da se razpuste obstoječe organizacije ribiških delavcev in se namesto njih ustanovi Zadruga morskih ribičev. Na sestanku je bilo govora tudi o tesnejšem sodelovanju med sindikati in zadružnimi organizacijami, da se poživi zadružni pokret med ribiči.

* **Na poti v bolnico je rodila.** Maria Dallagnola, 29letna kmečka žena iz Garde, je pred nekaj dnevi prišla v Verono, da pri svoji sestri počaka dneva, ko bi bilo treba v porodnišnico. V torek zjutraj je občutila, da prihaja čas, pa se je s svojo sestro peš napotila na kliniko. Spotoma pa so jo popadli porodni krči in kar na cesti je dala življenje lepi, zdravi hčerki. Ljudje so biž priklicali reševalni avto, da jo je prepeljal v bolnico. Kljub nenavadnemu dogodku, je žena vedra in zdrava kakor malokatera mati, ki rodi v ugodnejših razmerah, obdana z zdravniki in pozorno postrežbo.

* **Nove povodnji na Hrvatskem.** Iz Mostarja poročajo, da je Neretva v svojem spodnjem teku prestopila bregove, zalila polja in vasi v svojem okolišu in napravila mnogo škode. Zadnje dni je v Hercegovini mnogo deževalo, hkratu pa so se začele topiti velike količine snega v gorah, da so vsi potoki in rečice v izredni meri narasli. Voda je vdrla tudi v mostarski premogovnik in zalila jame.

* **Velike glasbene prireditve v Firenci.** Dne 21. aprila se bodo v Firenci začele velike glasbene prireditve, ki slove pod geslom »Florentinski glasbeni maj«. Za otvoritev bodo dali Busonijevega »Doktorja Favsta«, ki ga v Italiji doslej še niso izvajali, njemu pa bodo sledili Rossinijev »Seviljski brivec«, Beethovnov »Fidelio«, Straussov »Rožni kavalir«, Verdijeva »Moč usode«, Mozartov »Don Giovanni«, Bellinijeva »Mesečnica«, Monteverdijev »Uliksov povratek« in Bontempellijeva »Pepelka«. Poleg opernih predstav so na sporedu tudi veliki simfonični koncerti, med njimi Beethovnova »Missa solemnis«, Guerrinijev »Requiem« za Guglielma Marconija« in Beethovnova »Deveta simfonija«. Ko bo program v Firenci zaključen, bo ansambel z zborom in orkestrom odšel na gostovanje v Monakovo.

* **Srečni par, ki je dobil 50.000 lir nagrade.** Te dni je bil zaključen natečaj nagrad, ki jih je bila italijanska radijska družba Eiar razpisala svoj čas med novoporočenci leta 1941 v skupnem znesku 200.000 lir. Prvo nagrado 50.000 lir sta prejela delavec Guido Grossi in njegova žena Adelma iz Milana. Grossi že dve leti služi vojake kot narednik, zato ga je dobitek brez dvoma še posebej razveselil. Vsega skupaj se je natečaja udeležilo 66.000 parov novoporočencev.

* **Pes je rešil družino gotove smrti.** Iz Novare poročajo o nenavadni dogodivščini kmeta Alfreda Boettija, njegove žene in njegovih treh sinov iz tamošnje okolice. Žena je zvečer v sosednji sobi pripravila oglje za sušitev perila, ponoči pa je plin, ki se je razvijal s tlenjem, prodrl v spalnico, da bi bil kmalu zadušil starše in vse tri otroke. V sobi je spal tudi domači pes, ki je s svojim ostrim vonjem prvi začutil dušljivi vzduh. Začel se je z besnim laježem zaganjati v vrata, a družina je bila že toliko omamljena, da ni čula njegovih svarilnih klicev. Slučajno pa je prišel mimo neki delavec, ki je spoznal, da se v hiši nekaj godi, pa je vdrl skozi okno in še o pravem času rešil vso družino.

* **V Bariju so že petič dobili sneg.** V torek je v Bariju že petič to zimo padel sneg, kar je nekaj zelo redkega v tej pokrajini. Bela snežna odeja je prekrila velik del Puglie, Murgie in Gargana. Temperatura, ki se je za nekaj dni popravila, je vnovič padla pod ničlo in zlasti v nočnih urah vlada v mestu in okolici oster mraz. — V Rimu pa je istega dne začelo tretjič snežiti, česar prebivalci prestolnice tudi že dolgo ne pomnijo. Snežilo je precej močno, a ozračje je bilo toliko toplo, da so se snežinke sproti topile preden so dosegle tla.

* **Zastopniki GIL-a v Hamburgu.** Odposlanstvo vodilnih funkcionarjev Italijanske liktorske mladine, ki se te dni mudi na potovanju po Nemčiji, je obiskalo tudi Hamburg, kjer si je ogledalo delovanje in ustanove tovariških nemških organizacij. Med drugim so si ogledali organizacije Nemške delovne fronte ter trgovske, industrijske in tehnične zavode mesta.

* **Ustanovil se je sindikat hišno gospodinjskih poslov.** V nedeljo se je vršil na podlagi pravil Pokrajinske delavske zveze ustanovni občni zbor Sindikata hišno gospodinjskih poslov. Dosedanji odbor Sindikata je bil le pripravljalnega značaja, dokler niso bila potrjena nova pravila PDZ. Mandat sedanjega odbora traja 3 leta. Za predsednico je bila izvoljena Nadličnik Josipina, kuharica iz Ljubljane. Iz zborovanja je bilo razvidno, da ima Sindikat široko polje udejstvovanja. Samo v Ljubljani je 5000 do 6000 služkinj, ki se že desetletja borijo za boljši poselski red, višje plače itd. Sindikat bo moral zastaviti vse sile, ako bo hotel rešiti vsa ta vprašanja. Članstvo se dobro zaveda težkoč in s pristopom Sindikat to dokazuje. Ker so v sedanjem odboru osebe, ki so že prej aktivno delovale v poselski zvezi in v Zvezi gospodinjskih pomočnic, je upati, da bo Sindikat ugodno rešil dane mu naloge.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Za vedno je zapustila svojce ga. **Jožefa Karbova.** Pogreb drage rajnke bo v petek ob pol 16. iz kapelice sv. Petra na Žalah k Sv. Križu. — Umrl je finančni svetnik v pokoju **dr. Karel Novotny.** Pogreb bo v petek ob 16. iz kapelice sv. Andreja na Žalah k Sv. Križu. — Svojemu nepozabnemu ateku je sledila v večnost gdč. **Mikica Pečjakova.** Njen pogreb bo v soboto ob pol 16. iz kapelice sv. Marije na Žalah k Sv. Križu. — Po kratki in mučni bolezni je preminil profesor Trgovske akademije g. **Leon Eržen.** Pogreb dragega pokojnika bo v petek ob pol 18. iz kapelice sv. Frančiška na Žalah k Sv. Križu. — Umrl je kapetan v pok. g. **Avgust Kunschitz.** Pogreb dragega rajnkega bo v petek ob 17. izpred pokopališča v Dravljah. — Po hudem trpljenju je zapustila soproga in sinčka ga. **Ivanka Novakova, roj. Petelinova.** Na njeni poslednji poti jo bodo spremili v petek ob 17. iz hiše žalosti, Rožna dolina, Cesta VI-35, na viško pokopališče. — V cvetu mladosti je preminil **dr. chem. Jan Sterba Böhm.** Maša zadušnica bo v petek ob 9. zjutraj v cerkvi Marijinega oznanjenja. — Po hudem trpljenju je umrla ga. **Marija Lampičeva,** roj. Škarjevec. Nenadomestljivo mamico bodo spremili na zadnji poti iz kapelice sv. Jakoba na Žalah v petek ob 15. na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim drag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Zadnje predstave programa številka 15

SOBOTA OB 18.30

NEDELJA OB 14.30, 16.30 IN 18.30 URI

VESELI TEATER

u— **Diplomirana sta bila** na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. **Jožko Starc** iz Čuril pri Metliki in **Stanko Junež** iz Kostrivnice. Čestitamo!

u— **Violinski virtuoz Karlo Rupel bo dirigiral** v ponedeljek, 23. t. m. koncert našega novega Komornega orkestra. Koncert ima naslednji spored: 1. Vivaldi: Koncert v a-molu za godala in klavir. 2. Schumann: Samospevi za sopran in klavir, poje sopranistka Valerija Heybalova, pri klavirju Bojan Adamič. 3. Skerjanc: Tri skladbe za godala. 4. Faure: Andante moderato za godala in klavir. 5. Bach: Koncert v d-molu za 2 violini s spremljevanjem godalnega orkestra. Violini solo igrata Leon Pfeifer in Ali Dermelj. Začetek koncerta bo točno ob ¼7. zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Prodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **Golarjev večer.** V ponedeljek, 23. februarja, ob 18.30 bo v frančiškanski dvorani literarno-vokalni koncert pod naslovom »Golarjev večer«. Na sporedu bodo predvsem Golarjeve pesmi, ki jih bosta recitirala poleg pesnika samega še gg. Milan Skrbinšek in Vaclav Držaj. Nekaj pesmi pa bo zapel tenorist g. Angel. Vstopnice v predprodaji in pri blagajni.

u— **Literarni večer pisatelja Ivana Albrehta** bo v petek 27. t. m. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Začetek točno ob 18. Uvodno besedo bo govoril vseučiliški prof. **dr. France Veber,** verze bo recitirala ga. **M. Šaričeva,** za njo prozo g. **Valo Bratina, za** njim pa bo čitala zopet ga. **Šaričeva.** Imena sodelujočih pričajo, da bo ta literarni večer resna in dostojna kulturna prireditev.

u— **Kirurgični kliniki** v Ljubljani je podaril neimenovani slovenski denarni zavod Lir 5000 in Kreditni zavod za trgovino in industrijo Lir 3000. Iskrena hvala!

u— **Dotična gospoda,** ki sta kupila v sredo dopoldne v trgovini Tičar v Šelenburgovi ulici pepelnik v oniksu in bronu in jima je bilo pomotoma preveč izplačano Lir 500, se vljudno naprošata, da izročita denar blagajničarki v trgovini.

u— **Šentjakobska knjižnica v Ljubljani** je odprta odslej vsak delavnik dopoldne od pol 10. do 12.. popoldne pa od 14. do -8.

u— **Samo še v soboto in nedeljo predvaja »Veseli teater« svoj 15. program.** V soboto ob 18.30 in v nedeljo ob 14.30. 16.30 in 18.30 imamo na sporedu vesele in zabavne točke: Po sili zdravnik, Zračni napad, Nekoč in danes, Jaz Žane z Iblane, Postreščki, V kavarni, revijsko točko o mali princeski itd. Opozarjamo, da so to res zadnje predstave tega programa; prihodnji teden imamo že novo premiero. Predprodaja vstopnic v soboto od 10. do pol 13. in od 16. dalje, v nedeljo od 10. ure dalje neprekinjeno.

u— **Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani** je pravkar prejelo vso dovoljeno količino sladkorja za krmljenje čebel. Dobe ga predvsem oni čebelarji, ki so jih podružnice navedle v predloženih seznamih. Po 1. marcu pa bo društvo oddajalo sladkor tudi čebelarjem, ki so letos nanovo pristopili.

u— **Listnica, pozabljena** včeraj na glavni pošti izginila. Ker so v njej nekatere listine in legitimacije pa malo denarja, je pošten najditelj naprošen, da odda listnico v našem uredništvu, ki jo bo vrnilo lastniku.

u— **Strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti** se je preselila iz ljudske šole na Grabnu v meščansko šolo v Mostan in že začela s poukom. Upraviteljstvo nujno prosi gg. mojstre, naj pošiljajo vajence redno k pouku, ki je ob sredah in sobotah ob 14. uri, da ne bo izgubljeno šolsko leto. Vpisovanje je samo še ta teden.

u— **Za mestne reveže** je nakazal 500 L iz neke poravnalne zadeve odvetnik g. **dr. Aleš Peršin** iz Dalmatinove ul. 3. Mestno poglavarstvo izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Iz Spodnje Štajerske

Plaz je zasul dva otroka. V »Jutru« smo včeraj našteli vrsto nesreč, ki so se zadnji čas primerile zaradi plazov. Sedaj poroča mariborski dnevnik o posebno trpki nesreči, ki se je zgodila v Dravinjski dolini in je ugrabila dve mladi življenji. Pri Makolah se je utrgal velik plaz in je zagrmel v dolino. Po usodnem naključju sta se prav takrat vračala iz šole 16letni Lojze Černega in 10letna Marija Colnaričeva. Preden sta se zavedla nevarnosti, ju je zgrabil plaz in ju pokopal pod seboj. Orožništvo je bilo kmalu obveščeno o nesreči in prihiteli so tudi sosedje. Kakih 50 oseb se je udeležilo reševanja. Čeprav so naglo odkopavali sneg, se jim vendar ni posrečilo, da bi oba otroka rešili živa. Zadušila sta se pod veliko kopo snega. Trupli so prepeljali v mrtvašnico v Makolah. Nesreča je zbudila med prebivalstvom mnogo sočutja.

Dve žrtvi plazov na Kozjaku. Tudi na Kozjaku je plazovje ugrabilo dve žrtvi. 54letni posestnik Karel Schmidt s Spodnje Kaplje je bil globoko zasut od plazu. Na pomoč so prihiteli člani brambovskega odseka iz vasi. Tri ure so razkopavali plaz, nakar so Schmidta izkopali mrtvega. Pokojnik je zapustil vdovo in štiri nepreskrbljene otroke. — Nadalje je plaz zasul 13letnega Janeza Vollmaierja. Dečka so pogrešali že od 7. februarja. Po poizvedbah so dognali, da je šel 6. februarja v tako imenovani Peštov graben, kjer ga je najbrž zajel velik plaz. Orožniki in brambovci iz Brezna iščejo naokrog, kje utegne biti Janez Vollmaier pokopan. Doslej ga še niso mogli najti. Vsi ti tragični dogodki potrjujejo, kar smo v »Jutru« že zapisali, da je previdnost pred plazovi povsod na mestu.

Kulturni krožek Heimatbunda je sklical v soboto prvi sestanek v Mariboru. Sestanek je vodil Pipo Peteln. Kulturnemu krožku pripadajo zdaj vsi prosvetni uradi štajerskega Heimatbunda. Kulturni krožek bo poslej vodil ljudsko prosveto na Spodnjem Štajerskem.

Civilne poroke. V Mariboru sta se civilno poročila pekovski mojster Franc Kobler in hišna posestnica Marija Celcerjeva. Isti dan sta se poročila Koblerjev sin Andrej, vodja očetove podružnice, in zasebna uradnica Alice Poljančeva iz Maribora. — V Hrastniku je bila preteklo soboto prva civilna poroka. Pred županom sta stopila v zakon brambovec Vincenc Götz in Alojzija Miheličeva. Še isti dan so se v Hrastniku poročili nadaljnji trije pari.

SPORT

Hitre in še hitrejše ženske

V ženski atletiki, posebno v tekih, je Nemčija na prvem mestu

Ženska atletika spada med sportne panoge, ki ne uživajo povsod enako splošne razširjenosti, po nekaerih državah pa se sploh ne more premakniti s prvih početkov ali celo ne kaže znakov, da bi se mogla udomačiti. S te strani je bil razvoj te panoge rpi nas najbolj značilen, saj je poznavalcem naših sportnih razmer gotovo še v spominu, kako je valovila vijuga uspehov in neuspehov pa tudi popolnega mrtvila v naši atletiki med ženskami. V prvih letih po vojni nam je zraslo nekaj odličnih predstavnic te sportne panoge, ki so se obenem udejstvovala celo na raznih terenih naenkrat; ko pa je dala ona peščica idealnih atletinj tekališčem slovo, je ženska lahka atletika skoraj čisto zaspala. Dolga leta potem o atletiki in o sportu med ženskami sploh ni bilo skoraj nobenih sledov in prav za prav so pri nas to sportno panogo oživili šele pred dobrim letom ali nekaj več, prve atletinje pa so se spet pojavile v večjem številu šele v lanski sezoni. Klubi, ki so se zavzeli za to, da bi atletika tudi v ženskem taboru prišla spet do veljave, so vzeli stvar resno v roke in s prvimi nastopi svojih članic tudi že pokazali razveseljiv napredek, tako da smemo upati, da bo letos in pozneje na teh sportnih terenih vendarle živahnejše, kakor je bilo dosedaj.

Ko tako razmišljamo o tej nežni bilki, ki smo jo pri nas v obliki ženske atletike zdaj spet začeli gojiti, nam je kakor nalašč prišel v roke kratek sestavek, ki daje nekaj vpogleda v vrste hitrih in najhitrejših atletinj na svetu, kakršnih je seveda največ v Nemčiji. Že sama ugotovitev, da šteje Nemčija skoraj sto atletinj, ki lahko pretečejo 100 m dolgo progo v manj kakor 13 sekundah, kaže, kako razširjen je ta sport onstran severne meje. Najhitrejšo zastopnico v tej disciplini imajo Nemci v Kühnelovi iz Monakova, ki je dosegla čas 12.1, skoraj enako dobra pa je tudi Blaskova iz Charlotenburga, ki je zabeležila v lanski sezoni čas 12.2. Znamko 12.5 je doseglo kar 15 sportnic, v najmanj 12.9 sekundah pa je preteklo 100 m natančno 96 atletinj.

Na progi 200 m se je povprečna znamka od predlanskih 27.8 pomaknila nazaj na 28.5 sekunde. Ne glede na to pa je prejšnjo najboljšo znamko (27.8) doseglo 51 tekačic, medtem ko je prišlo na 28.5 sekund in manj 107 atletinj. Eno najmočnejših predstavnic na tej progi so imeli Nemci v Winkelovi iz Kölna, ki je potrebovala zanjo 25.5 sekund ter Blaskovo in še eno s 25.6 sekunde. Vse pa je prekosila Mertzova, sedaj poročena Böcker, ki se je povzpela celo na 24.7 sekunde.

Kar velja za 100 in 200 m, se lahko v Nemčiji trdi tudi o atletinjah na progi 80 m preko zaprek. Štiri tekačice so v tej disciplini prišle na 11.7 sekund, naslednji dve najboljši pa sta bili samo za 1.9 sekunde slabši. Najbolj razveseljivo pri zgornjih znamkah na tej progi pa je dejstvo, da je 49 atletinj preteklo to progo preko zaprek najmanj v 13 sekundah.

Obnova sportnih odnošajev med Nemčijo in Francijo?

Nemški listi pišejo, da ni izključeno, da bo sedaj, ko so bili že obnovljeni sportni odnošaji z Norveško in Holandsko, v dogledni bodočnosti prišlo tudi do medsebojnega sportnega obrata s Francijo. Sedaj si zamišlja »Pariser Zeitung« nadaljnji razvoj dogodkov takole:

»Kakor se vse razvija, se lahko smatra, da je vprašanje obnove sportnih odnošajev med državama osi in Francozi samo še vprašanje časa, ki pa ni več daleč. Nemško državno sportno vodstvo bo s svoje strani vsekakor storilo vse, da bo kolikor le mogoče izravnalo zapreke za medsebojni sporazum na tem polju. Odgovorni faktorji v tem forumu so pripravljeni spet uvesti sportne odnošaje z vsemi premaganimi narodi in so to svojo odločitev, ki naj samo podkrepi dejstvo, da so še zmerom ostali poborniki olimpijske ideje, tudi že često pokazali v praksi.«

Ta vest res ne vsebuje še nobenih konkretnih podatkov, ki bi kazali na skorajšnjo izvedbo načrta, vendar pa je razveseljiva že zaradi tega, ker priča o tem, da se vsaj nekje za zeleno mizo razpravlja o tem, kako naj bi sport med posameznimi narodi dobil novo vzpodbudo.

Hrvatski nogometni prvak Građjanski iz Zagreba je pristal za daljšo turnejo po Švici, med katero hoče prvič nastopiti dne 1. marca v Bernu proti tamkajšnjemu moštvu Young Boys. Še bolj laskava je ponudba, ki jo je sprejel ta zagrebški klub iz Španije, in sicer za nekaj gostovanj v Barceloni in Madridu.

Italija in Švica sta se sporazumeli za medsebojne dijaške smučarske tekme. Prvo srečanje bo 6. in 7. marca v Val Gardeni, povratni dvoboj pa teden dni pozneje (od 13. do 15. marca) v okviru švicarskega visokošolskega prvenstva v Zermattu.

Združene države so šele nekaj časa v vojni, vendar se ta sprememba že pozna tudi na sportnih prostorih. Med prvimi sportnimi prireditvami, ki so jih morali tamkaj odpovedati zaradi raznih omejitev, je znana avtomobilska dirka na »500 milj v Indianopolisu«. Obenem je bila glede na štednjo z gumijem prepovedana vsaka izdelava žog za tenis in golf.

Kakor v Severni Ameriki, so zadnji dogodki po svetu tudi v Južni Ameriki povzročili znatne omejitve v sportnem obratu. O odgoditvi vseameriških iger, za katere je Argentinija že izdala ogromne denarje, smo že pisali. Razen v Argentiniji so zdaj prišli podobni ukrepi tudi v Braziliji, kjer so odpovedali velik letalski teden in pomembno krožno dirko z avtomobili.

Karli Schäfer in njegova drsalna skupina gostuje zdaj že od Novega leta sem po raznih večjih evropskih mestih s svojo revijo, s katero vzbuja povsod ogromno navdušenje. Prav nazadnje so Schäfer in njegovi učenci — in še bolj učenke — drsali v Budimpešti, kjer je bilo drsališče razprodano do zadnjega prostora in je bil navzočen tudi državni upravitelj Horthy, ki je ostal na reviji prav do zadnje točke. Pozneje so dunajski drsalci nastopili tudi v Brnu, kjer jih je en sam večer gledalo 6000 ljudi. Turneje seveda še ni konec, ker ljudje v teh časih še rajši gledajo stvari, ki niso v zvezi z vsakdanjimi skrbmi.

Celjski table-teniški igralci, ki so si pred kratkim priborili naslov štajerskih prvakov, so dobili zdaj še drugo priznanje, in sicer v tej obliki, da bo v Celju prirejeno tekmovanje za štajerska okrožna prvenstva poedincev. Prireditelji računajo vsekakor, da bodo to pot vidno posegli v odločitev tudi nekateri celjski igralci.

— **Tudi Lušicky pri Hermesu.** Razen sedem atletov, ki so pristopili k ŽSK Hermesu in katerih imena smo že objavili na tem mestu, je sedaj pristopil v ta železničarski klub tudi Lušicky, o katerem je bilo to sicer že prej napovedano, toda šele sedaj potrjeno. Z njim si bo klub močno okoristil, ker je Lušicky eden naših najboljših sprinterjev. V pretekli sezoni je bil na čelu ljubljanskih tekačev na 100 m z rezultatom 11.2. na 200 m je dosegel rezultat 23.6, na 400 m pa 53.1. Hermes zbira torej velike sile!

— **Smrt ameriškega olimpijca.** Iz Lizbone je prišla vest, da je v New Yorku umrl nekdanji ameriški srednjeprogaš Melwin Winfield Sheppard, ki si je leta 1908. na londonski olimpiadi priboril dve zlati kolajni, in sicer v tekih na 800 in 1500 m. Sheppard je branil dolga leta tudi razne druge svetovne rekorde. Na prvi poznejši olimpiadi leta 1912. v Stockholmu je bil na 800 m drugi, na 1500 m pa na šestem mestu. Svoje čase je branil skupno z Italijanom Lunghijem svetovni rekord na 800 m s časom 1:52,8.

---

rumunskega naroda in vsa njegova duhovna vrnitev k latinskemu bistvu.

Dr. Mirko Černič:

Popravki in dopolnitve h „Kliničnemu besednjaku“

Op. ured. Začenjamo objavljati v nekaj nadaljevanjih spis, ki izpopolnjuje eno naših najvažnejših knjižnih izdaj zadnjega časa, dr. Mirka Černiča **»Klinični besednjak«.** Avtor nima trenutno druge poti, če hoče popraviti in izpopolniti svojo knjigo, Zavedamo se, da »Klinični besednjak« dosega zgolj ožji krog in da njegove dopolnitve ne zanimajo širših krogov. Mislimo pa, da samo podpiramo domačo jezikovno in znanstveno kulturo, če priobčujemo popravke in izpopolnitve knjige, ki je nastala iz skrbi in ljubezni do našega jezika in do njegove usposobljenosti za vse naloge medicinske vede. Pri tem pa vemo, da nje besedje in izrazje ne zanima samo medicincev, marveč tudi širše znanstvene in liferarne kroge.

*

Svetovni dogodki so me lovili ves čas, od kar sem sestavljal Klinični besednjak, in me končno ujeli pri zadnjem piljenju, pri korekturah. Odlašati s tiskom nisem smel, ker je bila nevarnost, da bo besednjak odložen ad kalendas graecas. Tako so ostale v besedilu marsikatere osnovne napake, ki jih je treba popraviti, in vrzeli, ki jih je treba izpolniti. To nalogo izvršujem sedaj z dodatkom, ki je bistveni del besednjaka in nujen vse dotlej, dokler ne bo mogoča in potrebna nova izdaja.

Na str. 8 dodaj v 12. vrsti: toda medikament, -enta; instrument, -enta; alimenti, -entov.

Na str. 8 dodaj pod točko 3 kot drugi odstavek tóle:

Latinske oznake na -tia imajo v slovenščini táko obliko: asistenca (asistentia pomoč pri operaciji), demenca (dementia slaboumnost), descendenca (descendentia navzdolžnost), distanca (distantia razdalja), evidenca (evidentia razvid), potenca (potentia zmožnost), inteligenca (inteligentia razumnost), provenienca (provenientia poreklo), resistenca (resistentia odpornost), sentenca (sententia miselnost).

Na str. 9 pod točko 7 v 4. vrsti mora stati menses namesto mensis in nátes namesto natés.

Na str. 17 v 3. vrsti popravi »limfno žlezo« v bezgavko.

Na str. 27 pod 10 postavi mesto »del Schulterhöhe« die Schulterwölbung.

Na str. 28 pri črtežu mora stati ob desnem kolku 26 in ne 20.

Na str. 30 pri črtežu dodaj spodaj na uhlju: 34 in na str. 31 na koncu tole: 34. **úhvica, podúšec** lobulus auricolae, das Ohrläpchen.

Na str. 31 vrini v podnaslovu med Kopf in vrat: **obraz** facies, das Gesicht in popravi »dar Hals« v der Hals.

Pod »adsorbcija« v 3. vrsti črtaj »na fino zdrobljenih« in zapiši: raztopljenih, v 5. vrsti pa črtaj »črevo itd.« do konca ter piši živalsko ogle adsorbira toksične produkte v črevesu.

Pod »apendiks« dodaj na koncu: **apendektomija** obslepičenje,

Pod »arterija« v predzadnji vrsti mora stati présnóva namesto preosnova.

Pod »bata« v 3. vrsti mora biti **šop bate** namesto »vate« in na koncu dodaj **baténi ovratnik** der Wattekragen.

Pod »bedro« dodaj za bederna kost: — **bedernica.**

Pri »bolezen« pristavi na koncu: **boléstnik** patologik, **boléstnica** patološka ženska.

Pod »brezslepičnik« črtaj zadnje 3 vrstice, ker imamo za ta pojem lepšo oznako **obslepíčiti** — podobno kot obgláviti.

»Demencija« popravi v **deménca.**

Pod »divji« črtaj: »— divjerašča zlomna kost«.

Pod »duh« mora stati v 4. vrsti namesto foeter »foetor«.

Za »duhati« postavi riechen.

Na str. 77 v prvem stolpcu v 3. vrsti popravi »urtica« v úrtica.

Pod »ejakulacija« postavi »spolni izlivek« namesto izlit spolni izloček.

Pod »ferment« mora stati v 5. vrsti namesto preosnove »presnóve«.

Pod »figa« v drugi vrsti piši »iztrébek« namesto otrebek.

Pri »furunkulus« dodaj na koncu: (furunculositas).

Pri »galun« v prvi vrsti mora stati kalium in ne calium.

Pod »golša« dodaj v 6. vrsti: **vnéta golša** strumitis.

Pod »grba« popravi »grbast« v **gŕbav** in dostavi **gŕbast** — grbi podoben.

Pod »grča« črtaj »grčast« in dostavi na koncu: **grčast** — grči podoben.

Pod »ipohondrija« popravi na koncu: na hipohondriji bolan.

Pri »imobilizirati« dostavi: ustáliti.

Pri »izkolčiti se« v 2. vrsti popravi Hüftgelenk.

Pod »jetra« v 6. vrsti črtaj »olje... Lebertran«.

Pred »joghurt« vstavi tale odstavek:

jod m. (jodum, kemična prvina; vijoličast); **jódova tinktura** raztopina joda v alkoholu; **jodírati** namazati z jodovo tinkturo; **jodízem** zastrupljenje z jodom; **jodofórm** (jodoformium) rumen, močno dišeč prašek — razkužilo. Za »joghurt« pa vstavi tale odstavek:

Jókati — jókati se weinen, krčeviti jok der Weinkrampf; jokavec, jokavka.

Pod »kamen« dodaj v 12. vrsti za črevesni: ali **blatni.**

Pri »kašljati« dodaj v 5. vrsti **krčeviti kašelj** der Krampfhusten.

Pod »kateter« dodaj v 4. vrsti: **stálni** der Dauerkatheter.

Za »ključ« vstavi nov odstavek: **kljun** m. der Schnabel; **kljúnasti podáljšek** processus coracoides, der Rabenschnabelfortsatz. (Dalje.)

ZAPISKI

Stari Rim. O življenju v starem Rimu sta izšli pri Le Monnieru dve zanimivi knjigi. Prva z naslovom »Vita romana. Notizie di antichità privata« poteka iz peresa Uga Enrica Paoli in je izšla v kratkem času že v drugi izdaji. Pisec nam opisuje življenje v starem Rimu prav s tiste strani, ki je sodobnemu človeku najmanj znana: kako so stari Rimljani stanovali, kako so se oblačili, kaj in kako so jedli, kaj so delali zvečer, kako so hodili v šole, kako se ženili itd. V drugi knjigi istega avtorja z naslovom »Urbs. Aspetti di vita romana antica« — knjiga je pravkar izšla — se razvija pred bralcem panorama rimskega življenja, celotni urbanični razvoj mesta, razmah obrti in trgovine ter posebej še kulture (tu izvemo, kako je bilo s papirjem in knjigami, kako so si ljudje dopisovali in v kakšni obliki so že tedaj poznali liste). Dalje so tu podobe iz življenja advokatov in zdravnikov, podatki o tedanjih gledališčih in cirkusih, o lovu, ribolovu itd. V prvi knjigi Paolija je poglavitni predmet piščeve pozornosti Rimljan, v drugi pa Rim; tako se obe izpopolnjujeta in dajeta tisto gradivo, ki močno izpolnjuje zgodovinsko znanje o starem Rimu.

Pascarella. V izdaji Kr. Italijanske Akademije je pravkar izšel nov zvezek pesniških del enega najpomembnejših in najoriginalnejših rimskih pesnikov, Cesara Pascarella »Sonetti«. Obsežna knjiga vsebuje vse v rimskem narečju spisane Pascarellove sonete, razen obsežnega cikla »Storia Nostra«, ki je izšel lani posthumno in vzbudil izredno pozornost.

Heglova »Predavanja iz filozofije zgodovine« so pričela izhajati v italijanskem prevodu Guida Calogera in Corrada Fatta v knjigah z naslovom »Lezioni sulla filosofia della Storia«. Pravkar je izšla prva knjiga.

D' Comparettija znanstveno delo »Virgilio nel Medio Evo« je izšlo v novi izdaji. Spis štejejo zaradi njegovih novih dognanj med temeljna italijanska dela o vplivu antične literature na srednjeveško kulturo.

Tolstojevo »Vstajenje« igra v rimskem Teatru Argentina igralska družba pod vodstvom Tatjane Pavlove in Luciana Ramo. Nova dramatizacija Tolstojevega romana je iz peresa Rate Furlana.

Izmed novih dramskih premier omenja najnovejši zvezek časopisa »Il Dramma« kot uvaževanja vredne novitete Arnalda Vaccherija »I pescatori« v Teatru Goldoni, Mariana Luciana »Il grande Tiff« v neapeljskem Teatro Mercadente in Michela Caramella »Tais in Babilonia« v milanskem Teatru Olimpia.

Hrvatske novele v nemškem prevodu. V literarni prilogi »Frankfurter Zeitung« z dne 9. t. m. je pisala Margarete Laenger s prikupnimi in priznavalnimi besedami o nemškem prevodu novel Danka Angjelinovića Dier grosse Strasse, Kroatische Novellen«.

Z Gorenjskega

Kranj kot kulturno središče. Preteklo nedeljo je bil v Kranju ustanovljen nov pevski zbor. Središče mesta je bilo okrašeno z zastavami in transparenti. Brambovska godba je igrala vse do prihoda pevcev iz Beljaka. Beljaške goste sta sprejela okrožni vodja Kuss in župan dr. Markgraf. Gostje so zapeli koroško zvezno pesem. Sprevod se je podal v Ljudski dom, kjer so beljaški pevci zapeli več zborovskih pesmi. Na sporedu so imeli tudi nekatere Košatove skladbe. Nato je bilo ustanovljeno kranjsko pevsko društvo. Za predsednika je bil izvoljen ravnatelj Gustav Horak, za njegovega namestnika pa poštni predstojnik Igo Kraut. Okrožni vodja Kuss je v daljšem govoru izvajal, da mora novo društvo gojiti nemško pesem in sodelovati pri vsakovrstnih prireditvah. Posebno pozornost mora posvečati nemški narodni pesmi.

V Prevaljah so priredili v Ljudskem domu koroški popoldan, h kateremu so prispeli pevci iz Črne. Peli so koroške pesmi, nekateri pa so igrali na citre, kitaro, harmoniko in druge domače inštrumente.

Zborovanje občinskih komisarjev kranjskega okrožja je bilo nedavno v Kranju. Deželni svetnik dr. Skalka je opozarjal občinske komisarje na važnost uradovanja. Nato je govoril vodja vojaškega zglaševalnega urada v Kranju major dr. Föllner o potrebi ožjega sodelovanja med vojaškim zglaševalnim uradom in občinami. Poročali so še nekateri funkcionarji. Popoldne je bil pri deželnem svetniku službeni razgovor s predstavniki uradov kranjskega okrožja.

Nemška uprava v vzhodnih deželah

Revija »Nationalsozialistische Monatshefte« je posvetila svojo januarsko številko problemom novoosvojenih vzhodnih pokrajin. O upravi v teh deželah razpravlja nemški komisar za vzhodne dežele, okrožni voditelj in višji predsednik Heinrich Lohse med drugim:

Kakor smo najprej v treh odsekih prevzeli civilno oblast, začenši z ozemljem bivše svobodne Litve, nato Letonske in Bele Rusije ter končno (5. dec.) Estonske, tako prehajajo sedaj polagoma od vojske na nas vse naloge, kakor na primer gospodarsko nadzorstvo, ki tvori sedaj gospodarski odsek nemškega komisariata v Rigi. Vzhodne dežele so torej v glavnem že prešle pod civilno upravo, medtem ko še vedno spadajo v vojaško zaledje deli sovjetskega ozemlja vzhodno-baltiških držav in deli Bele Rusije. Prebivalcev vzhodnih dežel je kakih 18 milijonov.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Daktilografko
zmožno perfektno italijanskega in nemškega jezika ter stenografije, sprejmem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pisarna«. 2388-1

Postrežnico
pošteno, iščem za dva popoldneva tedensko. Parmova (Kobaridska) 38, pritl. 2402-1

Radio

Telefunken
8cevni, prodamo za 3700 L, 7cevni Safar za 3300 lir. Interpromet, Aleksandrova cesta 10, dvorišče. 2354-9

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Pomaranče
prima »Biondo« v košarah po cca 17 kg kupite na Janežičevi cesti štev. 13 po 4.70 lire za kg. Kličite tel. št. 37-14. 2328-6

Postelji
železni, zložljivi, ugodno naprodaj. Resljeva c. 29, hišnik. 2376-6

Gramofon kovčeg
»His Masters Voice«, prodam. Ogledati: Aljaževa ul. 24. 2379-6

Vodne in gater žage
prvovrstne kvalitete nudi A. Sušnik, železnina, Ljubljana. 2374-6

Oblačila

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prodam
skoraj nov damski krzneni plašč (Füllen). Krojačnica, Sv. Petra nasip 29. 2393-13

Pohištvo

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Elegantno spalnico
orehova korenina, proda: mizarstvo Janez Rožmanc, Podolnica p. Horjul. 2391-12

Nov kavč in samsko sobo
elegantno izdelano, zelo poceni prodam. — Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče), telefon 29-27. 2396-12

Lokali

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Majhen lokal
v centru ali bližini, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »222«. 2399-19

Sobo odda

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Sobo
čisto, s kopalnico, oddam gospodični ali zakoncema. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Udobno«. 2378-23

Opremljeno sobo
strogi center, s souporabo kopalnice, oddam takoj boljšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2389-23

Opremljeno sobo
komforno, center, kopalnica, oddam takoj boljšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2390-23

Prijazno sobico
s posebnim vhodom, oddam gospodu. Krakovska 31. 2373-23

Lepo sobo
v enodružinski vili, Strekljeva ulica 9, oddam solidnemu samskemu uslužbencu. Ogled dopoldne. 2392-23

Sobe išče

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prazno sobo
iščeta mlada zakonca za takojšnjo uporabo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno«. 2382-23a

Živali

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prodam
udomačeno lanskoletno srno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2383-27

Obrt

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Restavracijo
večjo, dobroidočo, v najstrožjem centru mesta, oddam takoj v najem. — Samo resni strokovno usposobljeni ponudniki naj stavijo ponudbe. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2394-30

Razno

za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.
Beseda L —.60, taksa —.60,

Rimagliatrice aerodinamica per calze
dei brevetti originali
Ernesto Curti
in corso dal 1906.
Rapida e silenziosa
Aerodinamičen stroj za pobiranje zank na nogavicah
izvirnih patentov
Ernesto Curti
v obtoku od leta 1906.
Nagel in tih

MILANO
Via A. Mussolini 5
Tel. 65167

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Dopisi

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Avto ugodno. Advokatska uradnica. Balon svila. Centrum. Cvetana. Čez dan odsoten. Center prvovrstno. Čuvaj. Dobra gospodinja. Dolenc. Dobra. Dvosobno. Dobra moč. Fina retuša. Fifi. Filatelist. Gramofon. Gospodinja 35. Hitno. Hiša. Hitra metoda. Hiša venton. Hišnik. Hišnik 10. Iščem takoj. Jelka. Koncesija. Körting. Kemik. Ljubljana. Lepa soba. Lepo stavbišče. Lovec. Lepa bodočnost. Letos. Marljiva. Mirna. Mehanik. Natančne podatke. Najraje na deželo. Nova hiša. Nuinost. Na prometu. Osamljena. Odkup. Odsoten in točen. Odškodnina. Pošten. Pridna in samostojna. Pekovski vajenec. Perfektno. Prazna soba. Prodam. Pet do deset tisoč m2. Pohištvo. Poslovna hiša. Prodajalka. Praktičen. Prazna. Pridna. Prah. Sredina. Suha soba. Stalno 5. Samostojna. Sv. Križ. Stalni stanovalec. Sigurnost. Snažno. Srečen zakon. Takoj. Takojšen nastop. Tehnik prednost. Tudi instruktor. Tabor. Trgov. vajenec. Takoj sprejmem. Učenka. Uslužbenec. Ugodno. Ugodno prodam. V dobrem stanju. V. A. Večji znesek. Vdovec. Začetnik. Zanesljiva. Za. Zmožna 22. Za stalno 50. Ženitev ni izključena do 45. leta starosti. 2329. Št. 40. 20000. 1816. 1147. 1126. 1202. 23. 1281. 1749. 100. 3347.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

✝

Umrl nam je naš ljubljeni

Avgust Kunschitz
kapetan v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 20. t. m. ob 5. uri popoldne izpred pokopališča v Dravljah.

Ljubljana, dne 19. februarja 1942.

ŽALUJOČI OSTALI

✝

Svojemu nepozabnemu ateku je sledila v večnost naša zlata

Mikica

Pogreb naše ljubljenke bo v soboto, dne 21. t. m. ob ½ 4. uri popoldne z žal — kapelice sv. Marije — k Sv. Križu.

Ljubljana, 19. februarja 1942.

ANA PEČJAK, mati
SMILJAN, ANČICA, ALENCICA, VIDEK, bratca in sestrici

✝

Po hudem trpljenju nas je zapustila naša najdražja, nadvse ljubljena, mamca, stara mamica, teta, tašča in svakinja, gospa

MARIJA LAMPIČ roj. ŠKARJEVEC

Našo nenadomestljivo mamico prepeljemo v petek, dne 20. februarja 1942 iz doma žalosti, Rožna dolina, Cesta VI št. 12 na žale v kapelo sv. Jakoba, od koder jo spremimo na njeni zadnji poti ob 15. uri na pokopališče k Sv. Križu in izročimo njeno izmučeno telo materi zemlji v večni počitek.

Ljubljana, dne 18. februarja 1942.

FANI, MARA, ROZI, CIRIL — otroci
ANICA rojena BIZILJ — sinaha
ANI — vnukinja, ter ostalo sorodstvo

✝

Potrtim srcem javljamo tužno vest, da je po kratki in mučni bolezni umrl naš ljubljeni sin, gospod

LEON ERŽEN
profesor Trgovske akademije

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 20. t. m. ob ½ 6. uri popoldne z žal — kapelice sv. Frančiška — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. februarja 1942.

Globoko žalujoča roditelja
DORA in Dr. ROBERT ERŽEN

✝

Ravnateljstvo in profesorski zbor državne trgovske akademije

javljata žalostno vest, je nenadno preminul profesor in tovariš

LEON ERŽEN

Blagega pokojnika ohranimo v trajnem spominu.

LJUBLJANA, dne 19. februarja 1942.

✝

Umrl nam je v cvetu mladosti naš ljubljeni, nepozabni nečak, oziroma bratranec

dr. chem. Ján Šterba Böhm

Maša zadušnica bo v petek, dne 20. februarja t. l. ob 9. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.
Prosimo tihega sožalja.

Práha — Ljubljana.

Globoko užaloščena:
mont. inž. MILJUTIN JENKO, ministrski svetnik v p.
dr. med ELEONORA JENKO-GROYER
in ostalo sorodstvo

✝

Po hudem trpljenju je odšla k Bogu po večno plačilo moja ljubljena žena in mamica, gospa

IVANKA NOVAK, roj. PETELIN

V poslednji dom jo bomo spremili v petek, dne 20. februarja t. l. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina, Cesta VI, št. 35, na viško pokopališče.

Ljubljana, dne 19. februarja 1942.

Žalujoči JANEZ NOVAK s sinčkom

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«!

R. Sabbatini: 9

„MESSIDOR“

Povest

Veža palače je bila prizorišče, kjer sta se tistega viharnega messidorskega dne prvič spopadla. Glasno žvenketaje z ostrogami in brenketaje s sabljo se je bil Vidal veličastno vzpel po stopnicah in z grmečim glasom ukazal zamazanemu slugi, ki ga je prijel za ramo, naj napove njegov prihod in predmet njegovega poslanstva.

»Pojdi in povej narodnim predstavnikom, da želi polkovnik Vidal od nizozemske vojske v imenu generala Dumourieza predložiti visoko skupščini ovadbo.«

Veža je bila polna običajnih pohajkovalcev in poslovnih ljudi. Domoljubno umazani rodoljubi z rdečimi čepicami na glavah so se izprehajali sem ter tja in kadili svoje smrdljive pipe; zavijači pravice v črnih suknjah so smukali po svojih opravkih; tu pa tam se je zbirala okrog kakega poslanca gruča razgrajajočih republikancev; narodni stražniki v sinjih uniformah, nekaj vojakov, cela truma odsekovskih vohunov se je preganjala po veži in postopala od skupine do skupine.

Ko se je po vsej dvorani razlegla Vidalova izjava, so mahoma vsi obmolknili in polkovnik je postal središče obče pozornosti. Toda ni se dal spraviti v zadrego. Možu, ki je bil vajen gledati smrti v obraz, je bilo pač vseeno, če je truma razcapancev pasla na njem oči. Razen tega se je zavedal svoje zale postave, saj je bil gotovo najvišji med navzočnimi, in se je čutil s svojimi tridesetimi leti še dovolj mladega, da ga ni bilo strah nobene primere.

Stotnik narodne straže se je odtrgal od ene izmed gruč.

»O, koga vidim, Vidal!« je vzkliknil in stopil k njemu. »Z neba si padel.«

»To je prava beseda,« je odvrnil Vidal in ga krivo pogledal. »Prihajam kot angel maščevalec.«

Začetek je marsikaj obetal. Nekateri so hitro stopili bliže, nadejaje se, da bo tudi nadaljevanje vredno zanimanja.

Duchatel, stotnik narodne straže, ga je obsul z vprašanji, in Vidal ni vedel, čemu naj skriva novico, ki bo tako in tako še danes ves Pariz govoril o nji.

»Neki branjevski pes se je odebelil z vojaško krvjo,« je rekel. »Prinašam mu ščepec tobaka za kihanje, tako močnega, da mu bo glava v koš odletela od njega.«

Prispodoba je bila nova in neoporečno domoljubna. Vsi so se ji zarežali.

Domoljub v frigijski čepici in strahovito umazani obleki je vzel dolgo pipo iz ust ter pljunil za nekim odvetnikom, ki se mu je zdel očitno preeleganten, da bi mogel biti dober republikanec. Zadel ga je baš v hrbet.

»Prasec!« je ogorčeno vzkliknil jezičnik.

»Bratec,« je mirno odvrnil domoljub, »dokler mi boš pod nogami, bo zmerom tako.« Nato je uprl krvave oči v Vidala in s hripavim glasom zatulil, da hoče vedeti ime in dejanje lopova, ki ga bo častnik ovadil.

Vidal mu je brez obotavljanja ustregel. Kot vojak se je ves tresel od gneva nad to zlorabo in malo mu je bilo mar, ali se razvedo podrobnosti umazane istorije nekoliko prej ali nekoliko pozneje.

»Izdajalec, ki mislim govoriti o njem, je neki zakupnik, ki ga narod plačuje, da bi dobavljal vojski obutev. V svoji ostudni lakomnosti na dobiček nam je poslal ta prasec čevlje, v katerih je več lepenke kot usnja, in posledica je, da hodijo vojaki republike bosi ter umirajo na debelo! In Francija, ki prav zdaj potrebuje vseh svojih sinov, mora pokopavati te mrtve, zato, da neki ničvrednež bogati!«

Ogorčeno mrmranje se je vzdignilo z vseh strani.

»Kako mu je ime! Čujmo njegovo ime!« so vzklikali mnogi.

Vidalu se je oglasila previdnost, a že prepozno.

»Njegovo ime povem pred državljani narodnimi predstavniki,« je odvrnil, in ker je množica okrog njega čedalje huje pritiskala, si je začel s komolci delati pot, kličoč: »Tako mi svete Giljotine! Prostor! Prostor!«

Tisti mah se je vrnil sluga z odgovorom, da skupščina razpravlja; državljan predsednik ga prosi, naj počaka tu zunaj; kakor hitro mu bodo državni posli dovoljevali sprejeti ga, mu takoj sporoči.

Preden je utegnil Vidal odgovoriti, mu je nekdo položil roko na ramo. Ko se je obrnil, je zagledal pred seboj vitkega mladega človeka, zalega kakor Antinoj. Klobuka ni nosil; bujne kostanjeve lase je imel skrbno nakodrane in s široko črno svileno petljo povezane v repèk; premišljena elegantnost obleke ga je delala podobnega aristokratu.

»Samo besedico, polkovnik,« mu je tiho dejal in še za las podsmehljiveje zavihal usta.

»Kolikor jih hočete,« je dobrovoljno odvrnil Vidal, »čeprav se mi niti ne sanja, kdo ste.«

»Moje ime je Saint-Just, skromen in neznaten predstavnik suverenega ljudstva.« Ta dodatek je bil povsem odveč. Že samo ime bi bilo vsakomur zadostovalo in je več ko zadostovalo tudi Vidalu, kajti Dumouriez ga je bil še posebej opozoril, da je Saint-Just prijatelj sleparskega zakupnika, ki naj ga ovadi.

Šele zdaj je polkovnik do dobrega spoznal, da je bil prezgovoren; vendar se ni dal spraviti v zadrego.

»Poslušam vas,« je rekel, kakor bi vabil mladega človeka, naj pove, kaj mu hoče.

»Pojdiva tod,« je odvrnil poslanec in mu mignil, naj gre z njim.

Vidal je nekam zaničljivo privzdignil ramena, kajti gizdalin v sinji suknji, lakastih škornjih in brezmadežno belih hlačah iz jelenjega usnja, ki so se mu prilegale kakor ulite, mu ni bil po duši. Vendar je moral ubogati sobesednikove jasne, mrzle oči in kretnio njegove bele roke, ki ga je medlo vabila s seboj.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.